

Republika e Kosovës
Republika Kosova
Republic of Kosovo

Zyra Kombëtare e Auditimit
Nacionalna Kancelarija Revizije
National Audit Office

IZVEŠTAJ O REVIZIJI UČINKA

Vrednost za novac u centralizovanim javnim nabavkama, drugi deo

Priština, juli 2021

Nacionalna kancelarija revizije Republike Kosovo je najviša institucija ekonomske i finansijske kontrole i za svoj rad odgovara Skupštini Republike Kosovo.

Naša misija je da preko kvalitetnih revizija jačamo odgovornost u javnoj upravi za efektivno, efikasno i ekonomično korišćenje nacionalnih resursa. Izveštaji Nacionalne kancelarije revizije na direktan način promovišu polaganje računa jer oni pružaju održivu osnovu za zahtevanje polaganja računa od strane menadžera svake revidirane organizacije. Tako mi povećavamo poverenje na potrošnju javnih sredstava i odigravamo aktivnu ulogu u obezbeđivanju interesa poreskih obveznika i ostalih zainteresovanih strana u povećanju javne odgovornosti.

Ova revizija je sprovedena u skladu sa Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (SNISA 3000¹), kao i u skladu sa najboljim evropskim praksama.

Revizije učinka preduzete od Nacionalne kancelarije revizije predstavljaju objektivne i pouzdane preglede, koji ocenjuju da li vladine radnje, sistemi, operacije, programe, aktivnosti ili organizacije deluju u skladu sa principima ekonomičnosti², efikasnosti³ i delotvornosti⁴ i da li ima mesta za poboljšanje.

Generalni Revizor je odlučio u vezi sa sadržajem ovog izveštaja „Vrednost za novac u centralizovanim javnim nabavkama“ u konsultaciji sa pomoćnicom Generalnog revizora, Vlora Spanca, koja je nadgledala reviziju.

Tim koji je sastavio ovaj izveštaj:

Fatlinda Ramosaj, rukovodilac revizije

Arben Selimi, rukovodilac tima

Armin Bushati, član tima

NACIONALNA KANCELARIJA REVIZIJE –Adresa: Naselje Dragodan, Ul. Ahmet Krasniqi 210, 10000, Priština, Republika Kosovo.
Tel.: +383(0) 38 60 60 04/1002/1012-FAX: +383(0) 38 2535 122 /219

<http://zka-rks.org/>

¹ SNISA 3000 Standardi i uputstva za reviziju učinka na osnovu Standarda revizije ONISA i iskustva iz prakse.

² Ekonomičnost – Princip ekonomičnosti znači minimiziranje troškova resursa. Korišćeni resursi moraju biti na raspolaganju blagovremeno, u odgovarajućoj količini i kvalitetu, i po najpovoljnijoj ceni.

³ Efikasnost – Princip efikasnosti znači maksimalno iskorišćenje dostupnih resursa. Odnosi se na vrstu između uključenih resursa i rezultata datog u pogledu količine, kvalitete i vremena.

⁴ Delotvornost – Princip delotvornosti podrazumeva postizanje unapred utvrđenih ciljeva i postizanje očekivanih rezultata.

TABELA SADRŽAJA

Izvršni rezime	4
1 Uvod	6
Pitanja i kriterijumi revizije	7
2 Opis procesa	8
3 Nalazi revizije	10
3.1 Da li je postignuta vrednost za novac u centralizovanim javnim nabavkama?	10
3.1.1 Da li su korisnici ugovora snabdevani u skladu sa potrebama navedenim u centralizovanim ugovorima?	10
3.1.2 Da li su cene nabavljenih proizvoda manja u odnosu na cene u nezavisnim ugovorima?	18
3.1.3 Da li su cene nabavljenih proizvoda približne sa tržišnim cenama?	23
3.1.4 Da li je izvršila pravilnu procenu prihoda i troškova od aktivnosti centralizovanih javnih nabavki?	24
3.2 Da li su pravilno korišćene u centralizovanim javnim nabavkama, lekcije naučene iz izveštaja o reviziji „Vrednost za novac u centralizovanim javnim nabavkama (prvi deo)“?	27
3.2.1 Da li je pravilno procenjena moguća korist od novih aktivnosti centralizovanih javnih nabavki?	27
3.2.2 Da li CAN pravilno nadgleda sprovođenje ugovora?	33
4 Zaključci	37
5 Preporuke	40
Prilog 1 – Motiv revizije, kriterijumi revizije, metodologija i delokrug	41
Delokrug revizije	42
Pristup reviziji/Kriterijumi revizije	42
Metodologija revizije	43
Prilog 2 Uzorak centralizovanih ugovora	45
Prilog 3 Pismo Potvrde/Komentari Centralne agencije za nabavke kao i stavovi Nacionalne Kancelarije Revizije	46

Lista skraćenica

ASK	Agencija za statistike Kosova
BO	Budžetska organizacija
CAN	Centralna agencija za nabavke
CIK	Centralna izborna komisija
CK	Carina Kosova
CU	Centralizovani ugovor
EO	Ekonomski operator
KP	Kancelarija premijera
KSK	Korektivna služba Kosova
MKBS	Ministarstvo Kosovskih bezbednosnih snaga
MO	Ministarstvo odbrane (bivše Ministarstvo Kosovskih bezbednosnih snaga)
MONT	Ministarstvo obrazovanja, nauke i tehnologije
MRSZ	Ministarstvo rada i socijalne zaštite
MUP	Ministarstvo unutrašnjih poslova
NKR	Nacionalna kancelarija revizije
PAK	Poreska administracija Kosova
PK	Policija Kosova
PU	Pojedinačni ugovor
SC	Studentski centar
SK	Skupština Kosova
SSSK	Sekretarijat Sudskog saveta Kosova
TD	Tenderski dosije
UO	Ugovorni organ
UP	Univerzitet u Prištini
ZJN	Zakon o javnim nabavkama

Izvršni rezime

Počev od aprila meseca 2015. godine, Centralna agencija za nabavke je sprovela desetine aktivnosti javnih nabavki, koje su rezultirale centralizovanim ugovorima koje su u obavezi da koriste sve organizacije koje se finansiraju iz državnog budžeta. Prvobitno, Centralna agencija za nabavke je sprovela aktivnosti javnih nabavki za nekoliko vrsta zajedničke robe (gorivo, papir, kancelarijski materijal, itd.) a vremenom je proširila spektar robe za koju sprovede javne nabavke u ime budžetskih organizacija, koje svake godine zajedno troše desetine miliona evra za nabavku ove robe. Cilj centralizovanih javnih nabavki je ostvarivanje budžetskih ušteda.

Nacionalna kancelarija revizije je 2018. godine objavila izveštaj o reviziji prvih centralizovanih ugovora, ali u to vreme oni su još uvek bili u procesu sprovođenja i preostalo im je još dosta vremena do završetka. Uzimajući u obzir ovo, nije bilo moguće doći do konačnog zaključka, stoga je Nacionalna kancelarija revizije sprovela reviziju „Vrednost za novac u centralizovanim javnim nabavkama, drugi deo“ koja predstavlja nastavak revizije iz 2018. godine. U ovoj reviziji, izvršili smo reviziju osam centralizovanih ugovora koji su realizovani u periodu 2016-2019 i četiri centralizovanih ugovora koji su zaključeni u periodu 2018-2019 čije je sprovođenje bila u toku. Cilj ove revizije je da procenimo da li je postignuta vrednost za novac u aktivnostima centralizovanih javnih nabavki, odnosno da li su ostvarene budžetske uštede, i da li je Centralna agencija za nabavke naučila lekcije iz iskustva u prvim centralizovanim javnim nabavkama.

Mi smo identifikovali najveće korisnike tri centralizovana ugovora (Policija Kosova, Poreska administracija Kosova, Carina, Korektivna služba Kosova, itd.), i upoređivali smo troškove nastale putem centralizovanih ugovora, sa troškovima relevantnih pojedinačnih ugovora, za ograničeni broj artikala, koji su bili uporedivi.

Opšti zaključak je da Centralna agencija za nabavke, preko aktivnosti centralizovanih javnih nabavki uštedela je budžetskim organizacijama 2.5% namenjenih sredstava za javne nabavke određene robe. To je zato što su, generalno, cene artikala za koje je sprovedena javna nabavka preko centralizovanih ugovora, bile su niske od cena relevantnih artikala u pojedinačnim ugovorima. Shodno tome, ukupna ušteđena vrednost samo u tri centralizovana ugovora, koji su imali ukupnu vrednosti od 19 miliona evra, bila je preko 477 hiljada evra.

Međutim, s obzirom da nisu svi artikli u centralizovanim ugovorima imali niske cene od cena relevantnih artikala u pojedinačnim ugovorima, Centralna agencija za nabavke nije obezbedila budžetske uštede nekim budžetskim organizacijama, naprotiv prouzrokovala im je dodatne troškove.

Ovaj oblik javnih nabavki je rezultirala dodatnim troškovima u iznosu od 105 hiljada evra za neke budžetske organizacije, jer su cene određenih artikala navedenih u centralizovanim ugovorima bile veće od cene relevantnih artikala u pojedinačnim ugovorima.

Pored uštede od 477 hiljada evra, Centralna agencija za nabavke mogla je da uštedi i blizu 514 hiljada evra, kada bi se prilikom utvrđivanja procenjene vrednosti ugovora odnosila se na najniže cene pojedinačnih ugovora. Tako bi predviđena vrednost bila niža od one koju su utvrdili i pružili po najnižim cenama relevantnih artikala. Ovim bi ukupna ušteda, koja bi rezultirala od centralizovanih javnih nabavki, dostigla iznos od preko milion evra, koja predstavlja preko 5% budžeta potrošenog na samo tri centralizovana ugovora.

Dalje, Centralna agencija za nabavke imala je nedostatke u komunikaciji sa predviđanim korisnicima centralizovanih ugovora, i kao rezultat toga imala je precenjivanje ili potcenjivanje potreba, koja je urađena zbog njihove niske ili previsoke realizacije.

Nedostaci su uočeni i u praćenju centralizovanih ugovora od strane Centralne agencije za nabavke. Nedostatak efektivnog praćenja sprečio je Centralnu agenciju za nabavke da preduzima korektivne radnje kada se ugovori nisu sprovodili kao što je bilo predviđeno. Radnje koje su preduzele su bile zakašnjele i kao rezultat toga nisu imale nikakav korektivni efekat.

Štaviše, Centralna agencija za nabavke nije sprovela odgovarajuću analizu efekata centralizovanih javnih nabavki, kako bi utvrdila da li rezultiraju uštedom ili dodatnim troškovima, i kako bi odlučila da li da nastavlja sa centralizovanim javnim nabavkama ili ne. Između ostalog, ovo stanje je bilo prouzrokovano od deficitarno istraživanje tržišta koja bi obezbedila agenciji referentne cene sa kojima bi se mogle uporediti cene centralizovanih ugovora.

Na osnovu identifikovanih pitanja rezultira da postoje potrebe za poboljšanjem u procesu centralizovanih javnih nabavki. Da bi se otklonili identifikovani nedostaci, potrebne su konkretne mere i zbog toga smo dali šest preporuka Centralnoj agenciji za nabavke, kao odgovorna organizacija za sprovođenje centralizovanih javnih nabavki. Lista sa preporukama je prikazana u Poglavlju 5 ovog izveštaja.

Odgovor strana uključenih u reviziju

Mi nismo dobili odgovor od ministra finansija, rada i transfera, dok se centralna agencija za nabavke delimično složila sa našim nalazima. Pismo potvrde i komentari centralne agencije za nabavke mogu se naći u Prilogu 3.

1 Uvod

Značajan deo državnog budžeta se troši kroz aktivnosti javnih nabavki. Zakon br. 04/L-042⁵ o javnim nabavkama (ZJN) zasniva se na principe ekonomičnosti, efikasnosti i jednakog tretmana/nediskriminacije.

U skladu sa članom 94. ZJN-a, u okviru Ministarstva za finansije Republike Kosovo, osnovana je Centralna agencija za nabavke (CAN), koja je odgovorna za: zajedničko sprovođenje javnih nabavki sa Ugovornim organima; na zahtev Ugovornih organa sprovodi aktivnosti javnih nabavki u njihovo ime, kao i na zahtev Ugovornih organa pomaže u sprovođenju aktivnosti javnih nabavki.

Na osnovu članova 94-97 ZJN-a i administrativnih uputstava⁶ koje donosi Vlada, CAN sprovodi aktivnosti centralizovanih javnih nabavki za robu, usluge i radove, za sve ugovorne organe (budžetske organizacije) centralnog i lokalnog nivoa, kao i za sve nezavisne institucije Kosova. Ove aktivnosti javnih nabavki obično rezultiraju ugovorima/okvirnim sporazumima na rok do 36 meseci.

Od 2015. godine CAN je sprovela desetine aktivnosti javnih nabavki koje su rezultirale centralizovanim ugovorima koje koriste budžetske organizacije (BO). Prvobitno, CAN je preuzela odgovornost za javne nabavke nekoliko vrsta zajedničke robe (nafta, papir, kancelarijski materijal, itd.) zatim je nastavila proširujući spektar robe za koju sprovodi javne nabavke centralizovanim aktivnostima. Tokom perioda 2016-2019, CAN je zaključila ugovore ukupne vrednosti od oko 145 miliona evra za robu/usluge za zajedničku upotrebu.

Nacionalna kancelarija revizije (NKR) je 2018. godine izvršila reviziju osam centralizovanih ugovora i identifikovala nedostatke u procesu planiranja i praćenja ovih ugovora. Većina centralizovanih ugovora su bili toliko na niskom nivou realizacije, da nisu mogli da dostignu prag od 70% ugovora, koji je propisan zakonom, i shodno tome nisu dostigli vrednost za novac.

Centralizovane javne nabavke treba da rezultiraju uštedom jer se očekuje da ekonomski operatori pružaju svoju robu po nižim cenama, koje im omogućava ekonomija obima⁷ (ekonomskom operatoru se smanjuju troškovi po jedinici proizvoda kada ima povećanje obima prodaje, shodno tome ima prostora za smanjenje cene). Takođe, centralizovane javne nabavke omogućavaju uštedu resursa (ljudi i vremena) jer objedinjuje desetine pojedinačnih aktivnosti javnih nabavki u jednu aktivnost.

Centralizovane javne nabavke omogućavaju više transparentnosti od samostalnih javnih nabavki. To je iz razloga jer pre nego što je CAN počela sa centralizovanim javnim nabavkama, nekoliko

⁵ <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2772>, ndryshuar me ligjet 04/L-237 dhe 05/L-068 dhe 05/L-092

⁶ <https://aqp.rks-gov.net/wp-content/uploads/2019/09/Udhezimi-per-Prokurime-Qendrore-2019-1.pdf>

⁷ Sigma papers No. 47, str. 18, 56 i 63 <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/5kgkgqv703xw-en.pdf?expires=1582009296&id=id&accname=guest&checksum=165CA94537699D9B3C40985FBECF1936>

ugovornih organa su obavili kupovine po minimalnim vrednostima (obično kancelarijski materijal) koje nisu objavili.

Prilikom sprovođenja centralizovanih javnih nabavki od uključenih strana u njih, od njih se zahteva da pažljivo i što tačnije identifikuju svoje potrebe⁸, da ih blagovremeno saopšte⁹ CAN-u, i da upravljaju¹⁰ svojim delom ugovora prema usvojenom planu kako bi se postigao glavni cilj svake javne nabavke (vrednost za novac). Dok, od CAN-a se zahteva da uspostavlja efikasnu komunikaciju sa jedinicama koje podnose zahteve, da sprovodi istraživanje tržišta i analize prethodnih ugovora BO-a, da stalno prati da li se ugovori sprovedu prema planu¹¹ i da preduzme korektivne radnje svaki put kada identifikuje odstupanje od tog plana¹².

Jedinice koje podnesu zahtev u saradnji sa CAN-om, su odgovorne da preduzimaju sve radnje kako bi postigle najbolju vrednost za novac.

Ciljevi i pitanja revizije

Cilj ove revizije je da procenimo da li je postignuta vrednost za novac u aktivnostima centralizovanih javnih nabavki. S obzirom da je ova revizija nastavak prethodne revizije, takođe imamo za cilj da procenimo koliko su efikasne radnje CAN-a za razmatranje rizika u fazi planiranja za naredne aktivnosti centralizovanih javnih nabavki, kao i razmatranje rizika tokom praćenja sprovođenja ugovora.

Pitanja i kriterijumi revizije

Da bismo postigli cilj revizije, formulisali smo dva glavna pitanja, sa relevantnim potpitanjima o reviziji. Prvo se odnosi na stanje centralizovanih javnih nabavki koje su spadale u delokrug revizije „Vrednost za novac u centralizovanim javnim nabavkama, prvi deo“, na osnovu preporuka koje smo dali za CAN. Dok, drugo pitanje, se odnosi na lekcije koje je CAN naučila od ranijih javnih nabavki, i da li je to primenila u novim javnim nabavkama.

1. Da li je postignuta vrednost za novac u centralizovanim javnim nabavkama?
2. Da li su pravilno korišćene nove centralizovane javne nabavke iz lekcija koje su naučene iz izveštaja o reviziji „Vrednost za novac u centralizovanim javnim nabavkama (prvi deo)“?

Za potpitanja i kriterijume revizije vidi prilog 1.

⁸ Pravila i operativni vodič za javne nabavke – član 9. Utvrđivanje potreba koje treba ispuniti.

⁹ Isto tu, član 5.7.

¹⁰ Administrativno uputstvo (VRK) br. 05/2016 o sprovođenju centralnih procedura javnih nabavki, član 6. tačka 4.

¹¹ Isto tu, član 4. tačka 2-4.

¹² Administrativno uputstvo (VRK) br. 03/2017 o izmenama i dopunama Administrativnog uputstva (VRK) br. 05/2016 o sprovođenju centralnih procedura javnih nabavki – član 4. tačka pika 5.

2 Opis procesa

Kada CAN odlučuje o sprovođenju aktivnosti centralizovanih javnih nabavki, na osnovu Administrativnog uputstva o centralizovanim javnim nabavkama, koje je izdalo Ministarstvo za finansije, uspostavlja formalnu komunikaciju sa svim budžetskim organizacijama (BO) koje će biti uključene u ovim aktivnostima kako bi dobile informacije u vezi sa potrebama svake od njih.

Informacije koje CAN zahteva od BO su vrsta artikala koje su im potrebne kao i odgovarajuća količina za trajanje ugovora (obično tri godine). Za javne nabavke koje se sprovode po prvi put, CAN zahteva i odgovarajuće cene artikala na osnovu prethodnih ugovora BO-a. Uporedo sa cenama iz ugovora BO-a, CAN treba da obezbedi i cene iz istraživanja tržišta.

Kako bi se osigurala da su BO dostavili tačne informacije, CAN treba da zahteva od njih i Izjavu o potrebama i raspoloživosti sredstava.

CAN konsoliduje potrebe svih BO u jednom dokumentu u kojem navodi sve potrebe, prema vrsti i količini, svih BO, koje će biti uključene u ugovoru. Na ovu količinu, CAN primenjuje cene koje su trebale rezultirati iz istraživanja tržišta i analize prethodnih ugovora BO-a. Tako da, CAN izračunava procenjenu vrednost centralizovanog ugovora, koja se navodi u obaveštenju o ugovoru, dok potrebe BO u detaljima postaju deo Tenderskog dosijea (TD).

CAN objavljuje obaveštenje o ugovoru, kojom se obaveštavaju zainteresovani Ekonomski operatori (EO) da podnose ponude.

EO podnose svoje ponude u roku koji je naveden u TD. Ponude se ocenjuju i proglašava se porednička ponuda.

Cena poredničke ponude treba da bude niža ili najmanje ista sa procenjenom vrednošću ugovora¹³, u suprotnom ponudu treba odbijati jer može da ne dostiže vrednost za novac¹⁴.

Kada se zaključi ugovor, CAN obaveštava sve BO koje su deo centralizovanog ugovora i traži da svako od njih imenuje menadžera ugovora, sa kojim će komunicirati ako sprovođenje ugovora ne ide prema projekciji, odnosno prema potrebama koje su deklarisle BO. CAN prati sprovođenje ugovora prema utvrđenim uslovima u njemu, dobijanjem redovnih izveštaja od EO.

CAN treba da preduzme korektivne radnje ako BO ne koriste dovoljno ugovore, odnosno koriste više nego što bi trebalo. To se radi kako se ne bi premašila ugovorena količina (plafon od 130% ugovorene vrednosti/količine) ili da bi se postigla ta količina (prag od 70%)¹⁵.

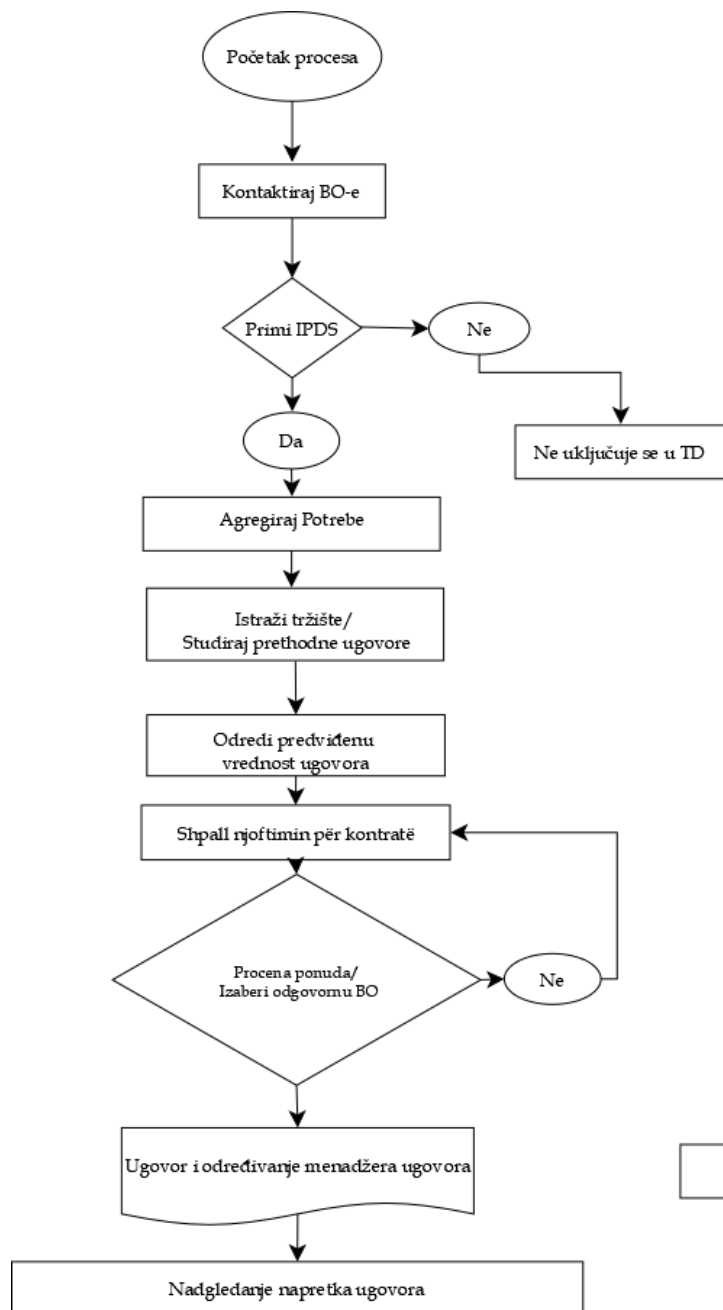
¹³ <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20130802195149/https://www.nao.org.uk/report/getting-value-for-money-from-procurement-how-auditors-can-help/>

¹⁴ http://www.audit-scotland.gov.uk/docs/best_value/2010/bv_100809_procurement_toolkit.pdf

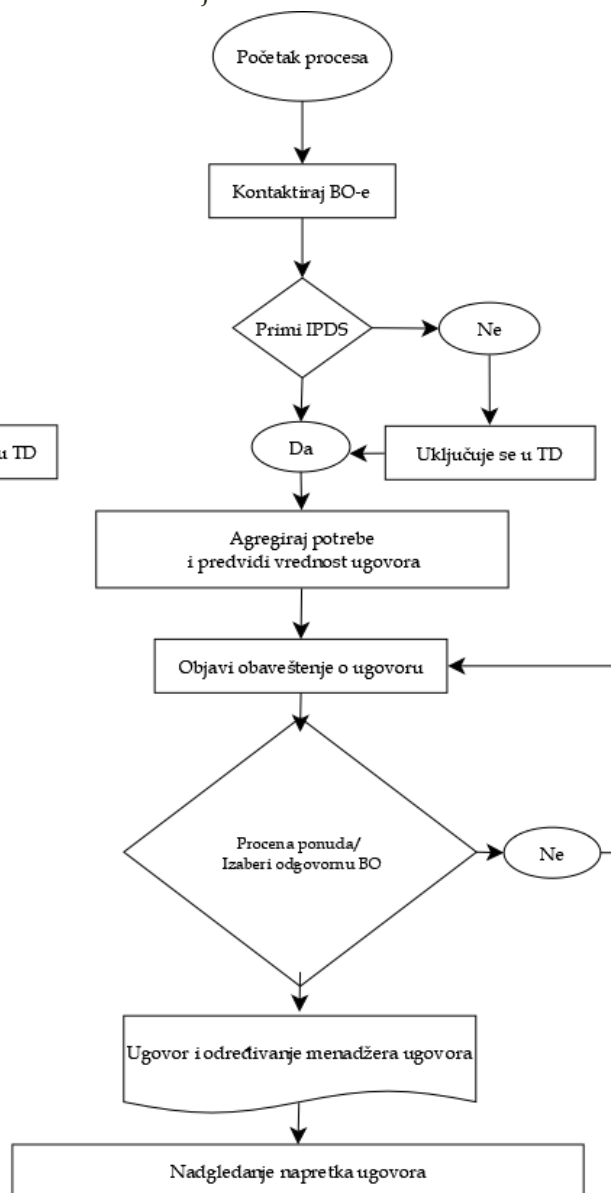
¹⁵ Zakon br. 04/L-042 o javnim nabavkama Republike Kosovo, izmenjena i dopunjena Zakonom br. 04/L-237, Zakonom br. 05/L-068 i Zakonom br. 05/L-092.

Grafikon 1: Sprovođenje aktivnosti javnih nabavki od strane CAN-a

Kako treba da bude:

Kako je trenutno:

3 Nalazi revizije

U ovom poglavlju smo predstavili nalaze revizije kako bismo odgovorili na dva glavna pitanja revizije, odnosno da li je postignuta vrednost za novac u centralizovanim javnim nabavkama? I da li su pravilno korišćene u novim centralizovanim javnim nabavkama, lekcije naučene iz izveštaja revizije Vrednost za novac u centralizovanim javnim nabavkama (prvi deo)?

Nalaze smo predstavili prema pitanjima, prvo su predstavljene nalazi za prvo, odnosno za ugovore koji su sprovedeni, a zatim su predstavljene za drugo pitanje, odnosno za nove ugovore koji su bili zaključani nakon sprovođenja prvih ugovora.

3.1 Da li je postignuta vrednost za novac u centralizovanim javnim nabavkama?

U ovom odeljku su predstavljene nalazi u vezi sa prvim centralizovanim ugovorima, odnosno oni koji su stupali na snagu tokom perioda 2015-2016, a koji su sprovedeni tokom naredne tri godine. ovi ugovori su razmatrani, uzimajući u obzir aspekt nabavke prema ugovoru, razliku između ugovorenih cena od strane CAN-a i cena pojedinačnih ugovora, kao i tržišnih cena, i na kraju u aspektu analize koristi iz centralizovanih javnih nabavki.

3.1.1 Da li su korisnici ugovora snabdevani u skladu sa potrebama navedenim u centralizovanim ugovorima?

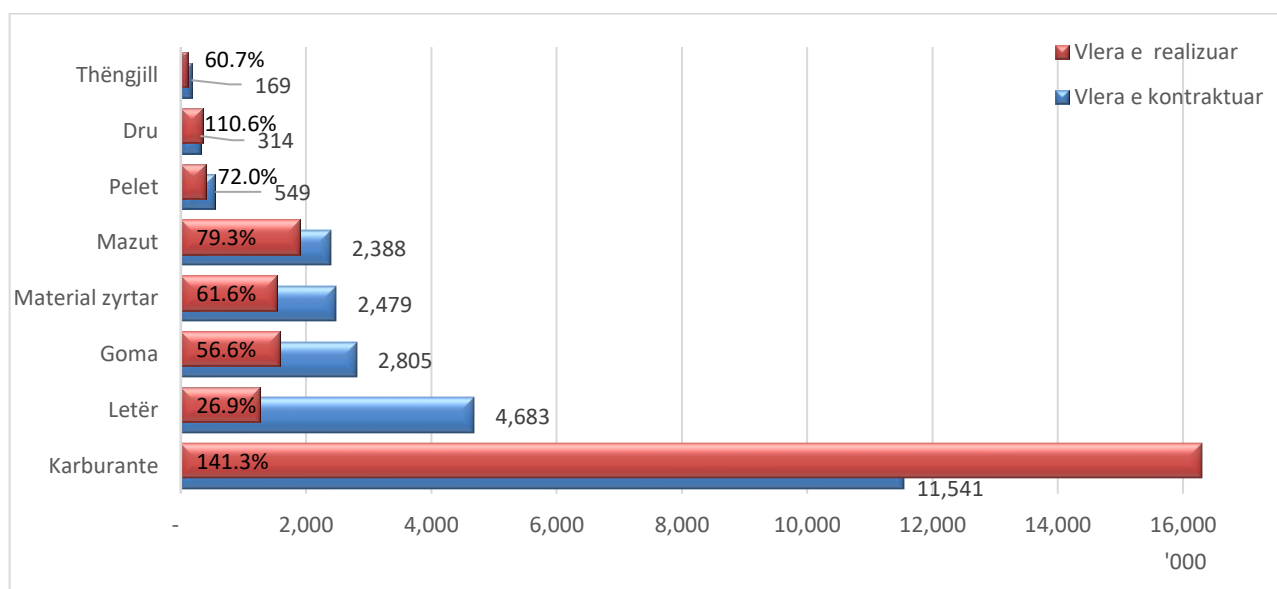
Nakon sprovođenja prvih osam centralizovanih ugovora, kojima smo izvršili reviziju, analizirali smo izveštaje koje je CAN primala na šestomesečnoj osnovi od odgovarajućih dobavljača, i utvrdili smo da realizacija nije bila u skladu sa planom. Ostvarena vrednost ugovora nije bila ni približna planiranoj vrednosti. Prema ZJN-u, dozvoljeno odstupanje od ugovorene količine je +/-30% ugovorene vrednosti/količine.

Tabela 1: Realizacija ugovora u odnosu na plan ('000 evra)

Br. javne nabavke	Ugovora za:	Ugovorena vrednost	Ostvarena vrednost	Manje potrošeno/ (prekoračenje)	Ostvareni procenat
15-001	Gorivo	11,571 ¹⁶	16,306	(4,735)	140.9%
16-005	Drva	314	347	(33)	110.5%
15-006	Mazut	2,388	1,893	495	79.3%
15-007	Pelet	549	396	154	72.1%
16-005	Ugalj	169	102	58	60.7%
15-002	Kancelarijski materijal	2,479	1,526	953	61.6%
15-004	Guma	2,805	1,587	1,217	56.6%
15-002	Papir	4,683	1,259	3,424	26.9%

Od osam ugovora kojima smo izvršili reviziju, jedan je prekoračio sa 11% dozvoljeni plafon (130%) dok četiri od njih nisu dostigli prag od 70% ugovorene vrednosti. Preostala tri ugovora su bili u granicama dozvoljenog odstupanja.

Grafikon 2: Realizacija ugovora u odnosu na plan

Dok, razlog za nizak nivo realizacije ugovora bio je precenjivanje potreba – slabo planiranje – od strane CAN-a, odnosno od predviđanih korisnika ugovora (BO/jedinice koje podnose zahtev). CAN je uzeo zdravo za gotovo potrebe za robom koji predviđani korisnici ugovora izjavili, uglavnom putem em-maila, ne osiguravajući se da su one bile zasnovane na neku analizu istorijskih podataka (npr. podaci iz e-imovine) i bez prilaganja izjave o potrebama i raspoloživosti sredstava

¹⁶ Za ugovor o nabavci goriva prekoračen je plafon od 130%

koja služi kao kontrolno sredstvo u bilo kojim aktivnostima javnih nabavki. Stoga ovo procenjivanje potreba je rezultiralo niskim nivoom realizacije centralizovanih ugovora.

Praćenje sprovođenja ugovora od strane CAN-a nije sprečilo nizak, odnosno visok nivo realizacije ugovora. Praćenje je bilo neefikasno jer je CAN iako je dobijala šestomesečne izveštaje o sprovođenju ugovora, nije ih uopšte analizirala. U nedostatku analize izveštaja, CAN nije imala informacije o napretku ugovora i shodno tome CAN je kasnila sa preduzimanje preventivnih ili korektivnih radnji.

CAN je skoro tokom čitavog vremena sprovođenja centralizovanih ugovora nije kontaktirala niti je tražila odgovornost od BO-a koje nisu koristili dovoljno centralizovane ugovore. Samo otprilike mesec dana pre isteka roka ugovora, CAN je kontaktirala nekoliko korisnika dva ugovora (nabavka guma i nabavka kancelarijskog materijala) da im skrene pažnju na nizak nivo korišćenja ugovora, ali je tada bilo koja radnja od strane korisnika imala minimalni efekat na rast realizovane količine.

Nabavka goriva

Razlog za izuzetno visok nivo realizacije ugovora o nabavci goriva bio je nedostatak efikasnog praćenja ugovora od strane CAN-a. Na osnovu analize koje smo izvršili izveštajima o sprovođenju ugovora, prvobitno je ugovor sproveden sporim trendom jer su mnoge BO koje su bile uključene u ugovor nisu počele da ga koriste jer su njihovi pojedinačni ugovori još uvek bili na snazi. Prema ovom trendu nije se očekivalo da ugovor dostiže ni prag od 70%. Istekom roka pojedinačnih ugovora, povećao se broj korisnika ugovora, dok se realizacija približila ugovorenoj količini goriva.

Tabela 2: Nabavka goriva za 36 meseci prema ugovoru 15-001

Tromesečje	Kumulativna nabavljena količina '000 litara	Kumulativni % realizacije
TM 1-16	129	1.1%
TM 2-16	390	3.4%
TM 3-16	669	5.8%
TM 4-16	1,755	15.2%
TM 1-17	2,254	19.5%
TM 2-17	2,645	22.9%
TM 3-17	3,794	32.9%
TM 4-17	6,532	56.6%
TM 1-18	9,467	82.0%
TM 2-18	10,890	94.4%
TM 3-18	12,246	106.1%
TM 4-18	15,186	131.6%
Januar 2019	16,348	141.7%

Za 28 meseci korisnici ugovora su bili snabdevani sa ukupno 10,890,293 litara, što iznosi 94% ugovorene količine. Dok tokom osam narednih meseci, koji su preostali do isteka ugovora, korisnici ugovora su snabdevani sa još 5.4 miliona litara goriva, čime je ukupan iznos snabdevanja bio 16.3

miliona litara. Prvo je bilo predviđeno snabdevanje sa oko 11.5 miliona litara, čime je realizacija dostigla nivo od 141% koji je premašio dozvoljeni plafon za 11%.

Iz analize izveštaja o nabavci goriva, koji je CAN primila od EO-a, utvrdili smo da je nekoliko korisnika ugovora bilo snabdevano preko potreba koje si izjavili, u jednom slučaju do šest puta više od deklarisanе količine.

Tabela 3: Veća nabavljena količina od deklarisanе za nekoliko korisnika ugovora

Naziv Ugovornog organa	Deklarisana količina /36 meseci	Nabavka	Više isporučeno	Više isporučeno %
Policija Kosova	3,218,000	5,418,260	2,200,260	168%
Korektivna služba Kosova	643,500	1,855,518	1,212,018	288%
Studentski centar	107,000	737,472	630,472	689%
Ministarstvo unutrašnjih poslova	505,000	1,073,817	568,817	213%
Ministarstvo kulture, omladine i sporta	156,000	343,261	187,261	220%
Ministarstvo obrazovanja, nauke i tehnologije	341,000	527,090	186,090	155%
Ministarstvo javne uprave	202,000	358,540	156,540	177%
Opština Istog	104,000	236,539	132,539	227%
Ministarstvo pravde	41,500	172,136	130,636	415%
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja	103,000	209,351	106,351	203%

U tabeli je prikazano da je Policija Kosova (PK) izjavila da ima potrebu za 3,218,000 litara goriva, dok je primala nabavku 5,418,260 litara, dakle 2,200,260 litara ili 68% više. Zatim Korektivna služba Kosova (KSK) je tražila 643,500 litara, isporučeno joj 1,855,518 litara, dakle premašila je traženu količinu za 1,212,018 litara ili za 188%, i tako dalje.

S druge strane, bilo je i BO koje su bile uključene u ugovoru, koje nisu uopšte nabavljale gorivo, iako su tako nešto tražili.

Tabela 4: BO koje nisu uopšte koristile ugovor

Naziv Ugovornog organa	Ugovorena količina 36 meseci	Nabavka	Manje isporučeno
Izborni panel za žalbe i predstavke	2,800	-	2,800
Kosovski stomatološki klinički univerzitetski centar	3,000	-	3,000
Sekretarijat Saveta za bezbednost Kosova	8,000	-	8,000
Albanološki institut	13,000	-	13,000
Univerzitet u Prištini	39,200	-	39,200
Univerzitet u Peći	92,000	-	92,000
Univerzitet u Prizrenu	122,000	-	122,000
Univerzitet u Mitrovici	145,000	-	145,000
Trepča pod upravom KAP-a	305,000	-	305,000
Kosovska akademija za javnu bezbednost	350,000	-	350,000
Ukupno	1,080,000		1,080,000

U tabeli je prikazano da nijedna od ovih BO nije nikada koristila centralizovani ugovor iako su bile deo ugovora. CAN nije nikada kontaktirala nijednu od njih da bi se raspitala u vezi sa nabavkom, odnosno manje isporučenom gorivu. Međutim, mi smo kontaktirali pet BO u tabeli i utvrdili smo da su sve, osim Trepče, koristile centralizovani ugovor. To znači da izveštavane brojke od strane BO

nisu tačne i da brojka od 16.3 miliona litara može biti još veća, odnosno procenat prekoračenja plafona može biti veći od 11%.

U odsustvu efikasnog praćenja od strane CAN-a, došlo je do prekoračenja ugovorene količine, koja pored toga što predstavlja kršenje ZJN-a, prouzrokovalo je da CAN počinje sa zakašnjenjem i nove aktivnosti javnih nabavki za gorivo. U odsustvu efikasnog praćenja, CAN nije imala tačne informacije da su ugovorene količine realizovane oko osam meseci pre roka koji je bio predviđen za istek ugovora i kao posledica toga nije blagovremeno počela druge aktivnosti javnih nabavki. Druga aktivnost javnih nabavki za nabavku goriva počela je 9/11/18 dok je nabavka o to vreme skoro je dostigla nivo od 130%, a ugovoru je istekao rok nakon tri meseca (11/2/2019).

Nabavka papira

Za ugovor o nabavci papira potrebe su precenjivane pet puta. Ugovorena vrednost je bila blizu 4.7 miliona evra za tri godine, dok je realizacija tokom ove tri godine dostigla na samo oko 1.3 miliona evra ili 27% ugovorene vrednosti. Razlog za precenjivanje je tehnička greška koju je CAN napravila tokom obračuna i zbijanja pojedinačnih potreba predviđanih korisnika ugovora što je rezultiralo niskim nivoom realizacije. Deklarisane potrebe za papirom svih vrsta bile su 363,829 jedinica, dok je zbog greške ugovoreno 1,798,181 jedinica. CAN nije znala za ovu grešku, ali su to uočili revizori tokom revizije ovog ugovora.

Tabela 5: Pogrešno izračunate količine papira

Br	Artikal	Deklarisane potrebe od 79 BO	Množeno (pogrešno) sa 5
1	Univerzalni fotokopir papir A4/80 g/m2	322,270	1,611,350
2	Univerzalni fotokopir papir A4/100 g/m2	16,704	83,520
3	Univerzalni fotokopir papir A3/80 g/m2	10,430	52,150
4	Specijalni papir za kancelarije A4/160 g/m2	6,185	30,925
5	Specijalni papir za kancelarije 250 gr/m2	2,999	14,995
6	Omotni papira za plotter A0	1,266	1,266
7	Omotni papir za plotter A1	1,030	1,030
8	Papir za Flipchart	2,945	2,945
	Ukupno	363,829	1,798,181

Predviđeni korisnici ugovora su deklarirali u CAN za koju količinu papiru imaju potrebu međutim CAN je povećala za pet puta (greškom jer jedan paket papira sadrži 5 risa, paket je pobrkan sa komadom i zato je pomnožen sa 5) deklarisanu količinu i kao takvu je objavila u Tenderskom dosijeu, i zatim ugovorili tu količinu.

Precenjivanje je moglo biti sprečeno kada bi CAN potvrdila potrebne količine u odnosu na odgovarajući budžetski potencijal predviđanih korisnika ugovora. CAN nije tražila da korisnici potvrđuju njihove potrebe **izjavom o potrebama i raspoloživošću sredstava**. Ovaj dokument služi

kao kontrolno sredstvo u bilo kojoj javnoj nabavci bez obzira na vrednost ugovora (čak i za one ispod 1,000 evra), dok nisu korišćene u ovim centralizovanim javnim nabavkama gde vrednost ugovora dostiže milione evra.

Ako bi se sprečila greška, vrednost ovog ugovora bi bila oko 950 hiljada evra (umesto 4.7 miliona evra) i ne samo da bi bila realizovana 100% već bi bila premašena dostigavši 132% (1,259,123 evra/952,634 evra).

Značajan broj predviđanih korisnika ugovora, ukupno 31 od 79 korisnika, nisu izvršili nijednu porudžbinu papira, dok je njihovo ukupno potraživanje za različite vrste papira iznosilo blizu 13% od ukupne tražene/ugovorene količine. Razlog što nisu ovo uradili jedinice koje su podnele zahtev bio je da CAN nije precizirala u ugovoru količinu papira za svakog korisnika, tako da svako od njih snosi odgovornost za nabavku u skladu s tim.

Kao posledica realizacije ovog ugovora postignut je ovaj nivo, koji, bez obzira što nije imao finansijske posledice za CAN ili za korisnike ugovora, može biti razlog da se CAN doživljava kao neozbiljan UO, i prema tome predstavlja rizik da, kao trenutna ugovorna strana tako i potencijalni ponuđači da gube interesovanje za podnošenje ponuda u centralizovanim javnim nabavkama, što znači da može biti manje konkurencije u centralizovanim javnim nabavkama.

Nabavka kancelarijskog materijala

Takođe su preценjene potrebe za nabavku kancelarijskog materijala. Od ukupno 197 artikala, koji su uključeni u ugovoru, samo 13 njih su realizovani u okviru dozvoljene granice odstupanja (+/- 30%), sedam od njih je realizovano preko 130% dok najveći deo artikala (177 artikala) nisu dostigli prag od 70%. To je rezultiralo niskim nivoom realizacije ugovora koji takođe nije dostigao prag koji je predviđen zakonom. Ugovor je realizovan u ukupnoj stopi od samo 62%.

Nabavka guma

Precenjivanje potreba je bio razlog da ugovor o **nabavci guma** bude realizovan samo oko 57%. Slabo planiranje od strane korisnika ugovora bio je razlog da CAN ugovori više nego što je potrebno i to je rezultiralo da se realizuje tek nešto više od polovine vrednosti ugovora.

Iz upoređivanja potreba koje su deklarirali korisnici ugovora sa izveštajem o sprovođenju ugovora, utvrdili smo da se potrebne količine veoma razlikovale od realizovanih količina.

Tabela 6: Realizacija u odnosu na zahteve za ugovor u nabavci guma (jedinica)

Korisnik ugovora	Tražena količina	Realizovana količina	Razlika
Policija Kosova	9,144	7,728	-1,416
Ministarstvo odbrane (bivše MKBS)	4,672	3,443	-1,229
Carina Kosova	656	782	126
Ministarstvo unutrašnjih poslova	360	495	135
Poreska administracija Kosova	752	591	-161

Korisnici ugovora, posebno oni su tražili veće količine, dobili su manje narudžbine nego što su tražili, npr. policija je izjavila da ima potrebu za 9,144 gumama, dok je dobila 7,728 jedinica, što predstavlja oko 85% deklarisanе količine.

Slično i Ministarstvo odbrane (bivše Ministarstvo bezbednosnih snaga) od 4,672 guma za koje je izjavilo da su joj potrebna, dobilo je 3,443 jedinica, što predstavlja oko 74% deklarisanе količine.

Faktor koji j doprineo neslaganjima između realizovane količine i ugovorene količine guma bila je nesposobnost EO da nabavi korisnima ugovora prema njihovim zahtevima. Utvrdili smo dva takva slučaja, jedan u policiji gde EO nije uspeo da isporučuje ukupno 150 guma u skladu sa zahtevima policije i drugi slučaj u Ministarstvu odbrane gde EO nije uspeno da isporučuje ukupno 214 guma, koje je tražilo ministarstvo. Oba ova korisnika si prijavila slučaj CAN-u, policija, nakon što je primenila novčanu kaznu EO-u, koja je predviđena ugovorom, a CAN je savetovala ministarstvo da takođe primenjuje novčanu kaznu.

Nabavka uglja

Precenjivanje potreba je bio razlog da ovaj ugovor ne bude realizovan kao što je ugovoren. Ovaj centralizovani ugovor je imao samo dva korisnika – opštinu Glogovac i Ministarstvo rada i socijalne zaštite, koja je deklarisała 120 tona (samo jednu vrstu uglja), dok je opština Glogovac deklarisała da joj je potrebno tri vrste uglja i da će kupiti ukupno 3,600 tona tokom tri godine koliko je predviđeno trajanje ugovora. Ukupna vrednost ugovora je bila 168,660 evra dok je opština Glogovac potrošila za ugalj samo 102,452 evra, dok je ministarstvo nije izvršila nijednu narudžbinu. Ovim je ugovor realizovan oko 61% ugovorene vrednosti ne dostigavši prag od 70% ugovorene vrednosti.

Pitanje ugovora sa malo korisnika je identifikovano i u prethodnoj reviziji, i CAN je između ostalog preporučila da ažurira listu sa artiklima za zajedničko korišćenje i da u njoj uključuje samo artikle za koje imaju potrebu više korisnika.

Ostali ugovori

Što se tiče tri ostala centralizovanih ugovora – nabavka drva, nabavka peleta i nabavka mazuta – korisnici su snabdevani u okviru dozvoljenih granica i nisu prijavljeni problemi kao od strane EO, kao i od strane korisnika. U skladu sa preporukom koja je data u prethodnom izveštaju o učinku za 2018. godinu, CAN je prekidala aktivnosti centralizovanih javnih nabavki za ove ugovore, uključujući i ugovor o nabavci drva, jer su imali relativno male vrednosti i mali broj korisnika. Međutim, CAN je nastavila da sprovodi centralizovane aktivnosti za ugovor o nabavci mazuta jer je njegova vrednost bila velika.

Što se tiče ugovora koji nisu realizovani kako se očekivalo, ipak je izbegnut najgori mogući efekat – tužba od strane EO za neizvršenje ugovora. Imajući u vidu rizik koji smo prijavili u izveštaju od 2018. godine, CAN je kontaktirala dva od četiri EO, čiji ugovori nisu bili na odgovarajućem nivou realizacije i tražila je da se deklariraju da su „saglasni da ne postoje obaveze između strana kao što je propisano u Opštim uslovima ugovora, u članu 1.3 i 1.4“. Ovim su CAN i svi korisnici ugovora

oslobođeni od zahteva za nadoknadu koji može doći od EO ili neke moguće novčane kazne/obeštećenja kao rezultat eventualne tužbe.

Uzimajući izjave o potrebama BO kao gotove, CAN nije proveravala da li ove potreba zaista stvarne? U odsustvu provere deklarisanе potrebe su samo konsolidovane kao što su deklarisanе i kao takve su postale deo tenderskog dosijea, da bi kasnije postale deo ugovora. Kao rezultat, četiri od osam ugovora čije smo izvršili reviziju, dostigli su rok isteka, a da nisu realizovani kao što je bilo planirano.

3.1.2 Da li su cene nabavljenih proizvoda manja u odnosu na cene u nezavisnim ugovorima?

Cene nabavljenih proizvoda centralizovanim ugovorom treba da budu manje u odnosu na cene pojedinačnih ugovora i u odnosu na tržišne cene zbog ekonomije obima (ekonomskom operatoru se smanjuju troškovi po jedinici proizvoda kada se poveća obim prodaje, shodno tome ima prostora za smanjenje cene).

Ugovorom o nabavci goriva bilo je ugovoreno oko 11.5 miliona litara, dok je korisnicima ovog ugovora isporučeno preko 16.3 miliona litara, uz cenu premijuma 0.055 evra po litru goriva, kao i cena za transport po litru je bila 0.0167 što znači da su za svaki litar nafte korisnici platili 0.0717 evra, osim cene prema berzi i drugih troškova, kao što su carina, porez na dodatnu vrednost itd. Najveći korisnici ovog ugovora su bili Policija, zatim KSK i MUP.

Tabela 7: Najveći korisnici ugovora o nabavci goriva

Korisnici	2016	2017	2018	2019	Ukupno	%
PK		1,649,699	3,384,545	384,017	5,418,260	33%
KSK		424,470	1,206,384	224,664	1,855,518	11%
MUP	308,292	345,170	388,781	31,574	1,073,817	7%
SC	340,993	278,855	89,863	27,761	737,472	5%
SSK		152,768	427,364	92,029	672,161	4%
MRSZ	167,963	228,670	229,384	39,425	665,442	4%
MONT	293,540	131,257	49,460	52,833	527,090	3%
Ostali (63 korisnika)	644,689	1,565,549	2,878,128	309,894	5,398,260	33%
Ukupno					16,348,020	100%

Kao što je prikazano u tabeli, PK je potrošila 33% ukupnog iznosa, zatim sledi KSK koja je dobila 11% ukupne nabavke i drugi redom. Ovi korisnici su u svojim pojedinačnim ugovorima bili snabdevani sledećom cenom premijuma:

Tabela 8: Upoređivanje cene centralizovanog ugovora sa pojedinačnim ugovorom

Korisnik	Premijum po litru	Transport po litru	Ukupna cena	Razlika u odnosu na cenu CAN-a	Realizovana količina	Ušteda
PK	0.0940	0.0167	0.1107	-0.0390	5,418,260	211,312
KSK	0.0550	0.0167	0.0717	0.0000	1,855,518	-
MUP	0.0940	0.0167	0.1107	-0.0390	1,073,817	41,879
SC	0.0400	0.0333	0.0733	-0.0016	737,472	1,180
SSK	0.0760	0.0167	0.0927	-0.0210	672,161	14,115
MRSZ	0.0900	0.0168	0.1068	-0.0351	665,442	23,357
MONT	0.1000	0.0167	0.1167	-0.0450	527,090	23,719
Ukupno					10,949,760	315,562

U ovoj tabeli je prikazana razlika između cene centralizovanog ugovora i cene pojedinačnih ugovora za naftu (dizel) za vozila. Pored cene premijuma, koja je bila različita u ovim BO, u ugovorim o nabavci goriva, kao u centralizovanom tako i u pojedinačnim ugovorima, bila je uključena i cena transporta goriva, koja je takođe različita u svakoj BO. Centralizovani ugovor je takođe imao ove dve cene, međutim iznos oba dva bio je manji od odgovarajućeg iznosa BO sa pojedinačnim ugovorima. Stoga, centralizovani ugovor o nabavci goriva, u odnosu na pojedinačne ugovore, bio je ekonomičniji. Tako, koristeći ovaj ugovor, MUP i Policija su zajedno uštedele oko 235,191 evra, Ministarstvo rada i socijalne zaštite (MRSZ) uštedelo je 23,357 evra, dok KSK nije ni uštedela ni izgubila jer je njena cena bila ista sa cenom CAN-a. svi ovi korisnici su zajedno uštedeli ukupno 315,562 evra, kao deo centralizovanog ugovora. Ova suma predstavlja 3% od vrednosti troškova koje smo analizirali.

Međutim, kada bi ovaj centralizovani ugovor (CAN 15-001) imao cenu prethodnog ugovora (CAN 13-001) CAN-a za nabavku goriva, gore navedena ušteda bila bi veća jer bi cena premijuma bila 0.026 evra po litru ili 0.029 evra manja. To znači da pored 315 hiljada evra, CAN bi uštedela još blizu 318 hiljada evra.

Pored toga, ako se upoređuje sa kasnijim centralizovanim ugovorom ovog ugovora, ušteda bi bila još veća jer je cena premijuma kasnijeg ugovora bila samo 0.01 evra po litru i troškovi goriva ne bi bili zaduženi ni cenom transporta.

Generalno, u odnosu na javne nabavke za nabavku goriva, koji su korisnici centralizovanog ugovora obavili samostalno, javne nabavke CAN-a rezultiraju još ekonomičnijima.

Centralizovani ugovor o nabavi papira smo uporedili sa pojedinačnim ugovorima (u prošlosti su zaključeni od strane sami BO bez posredovanja CAN-a) i utvrdili smo da je bilo razlika između cena koje su BO postizale pojedinačno i cena koje je postizala CAN.

Tabela 9: Najveći korisnici ugovora o nabavci papira

Korisnika	Papir A/4 80gr Količina	Učešće u CU	Cena u pojedinačnim ugovorima	Cena u CU	Ušteda / Dodatni troškovi od ugovora CAN-a
PK	95,531	19.0%	2.26	2.38	11,464
SSSK	70,714	14.1%	2.23	2.38	10,607
PAK	69,000	13.8%	2.35	2.38	2,070
MUP	38,926	7.8%	2.45	2.38	-2,725
UP	31,797	6.3%	2.38	2.38	0
KP	24,350	4.9%	2.30	2.38	1,948
KSK	17,670	3.5%	2.28	2.38	1,767
SK	17,500	3.5%	3.40	2.38	-17,850
MRSZ	16,324	3.3%	2.40	2.38	-326
MONT	11,012	2.2%	2.95	2.38	-6,277
Drugo	108,820	21.7%			
Ukupno nabavka	501,644	100.0%			
Ukupno ušteda					678

Upoređivanje ugovora CAN o nabavci papira otkrilo je da je CAN ugovorila veće cene od onih koje su postigle PK, Sekretarijat Sudskog saveta Kosova (SSSK) i Poreska Administracija Kosova (PAK), koji su najveći korisnici ugovora., pored njih, i Kancelarija premijera (KP) i KSK su imali niže cene u svojim pojedinačnim ugovorima. Ovih pet korisnika je snabdevano sa preko 55% ukupne količine papira A4 iz ovog ugovora, i svim pet korisnicima zajedno, centralizovani ugovor im ju koštao 27,856 evra više.

Međutim, cena od 2.38 evra po komadu papira A4 koje je CAN ugovorila bila je manja za 1.02 evra, u odnosu na cenu koju je ugovorila Skupština Kosova (SK) pojedinačnim ugovorom. Ova razlika po komadu je SK-u donela uštedu od 17,850 evra, zatim Ministarstvu obrazovanja, nauke i tehnologije 6,277 evra (razlika 0.57 evra po komadu), kao i MUP-u 2,725 evra (razlika 0.08 evra po komadu). Prema ovoj analizi ušteda za ove korisnike je dostigla vrednost od 27,187 evra. Međutim, kada se od ovog iznosa smanjuju dodatni troškovi koji su nastali nekim drugim korisnicima centralizovanog ugovora, ušteda se amortizuje i ostaje samo 678 evra.

Iako su najveći korisnici uspeli da pojedinačno ugovaraju niže cene od CAN-a centralizovanim ugovorom, tj. nastali su im dodatni troškovi, prilikom pridruživanja sa drugim korisnicima centralizovanog ugovora, čiji su pojedinačni ugovori imali veće cene, rezultira time da aktivnosti centralizovanih javnih nabavki budu efikasne zbog ovog prihvatljivog rezultata. Međutim, uzimajući u obzir da je obim CU mnogo puta veći od obima bilo kog pojedinačnog ugovora, ugovorena cena CAN nije toliko ekonomična, što znači da CAN nije ostvarila maksimalni potencijal uštede.

Ukupna moguća ušteda ako bi CAN uspela da ugovara cenu papira prema najnižoj ceni iz pojedinačnih ugovora, koja bi postigla iznos od 75,247 evra ($501,644 \times 0.15$ evra; količina kupljenog komada A4 papira množeno sa razlikom između cene centralizovanog ugovora sa cenom pojedinačnog ugovora SSSK-a).

Nekoliko artikala koji su kupljeni češće sa centralizovanim ugovorom na **nabavku kancelarijskog materijala** uporedili smo odgovarajuće cene nekoliko pojedinačnih ugovora (u prošlosti su zaključeni od strane samih BO bez posredovanja CAN-a) i utvrdili smo da je bilo razlika između cena koje su postigli BO i onih koje je postigla CAN.

Tabela 10: Artikli ugovora o nabavci kancelarijskog materijala koji su najviše kupljeni, po vrednosti

Artikal	Opis	Isporučena količina	Uplaćen iznos	Cena CU	Cena PAK	Cena UP	Razlika	Dodatni troškovi
16	Fascikla (folder), u boji, sa kutijom. 80mm	87,794	162,404	1.85	1.19	1.3	0.55-0.66	48,286-57,944
33	Transparentna fascikla, sa džepovima A/4 1/100	59,967	118,735	1.98	1.30		0.68	40,778
6	Papirne koverta LC4	4,286	41,771	9.8		5	4.80	20,573
14	Fascikla sa trakama, u boji, kapacitet 150 listova	14,294	23,841	1.78	0.23		1.55	22,156
80	Samolepljivi blok, u boji, za objave 76*76 mm	59,212	20,724	0.35	0.18		0.17	10,066
	Ukupno							151,516

Iako je ugovor CAN-a o nabavci kancelarijskog materijala imao veći broj artikala, bilo j teško pronaći im iste nazive u pojedinačnom ugovoru, na osnovu njihovih opisa pronašli smo nekoliko gornjih artikala koji su kupljeni nižima cenama neko kod centralizovanog ugovora. Ovo upoređenje pet najčešćih artikala, koji su činili oko 39% ostvarenih troškova centralizovanog ugovora, otkrilo je da da je CAN ugovarala veće cene od onih koje su postigli neki korisnici ranije pojedinačnim ugovorima. U gore navedenim artiklima u tabeli moglo je da se uštedi blizu 152,000 evra kada bi CAN postigla da obezbedi iste cene sa onima iz pojedinačnih ugovora. U odsustvu analize prethodnih pojedinačnih ugovora CAN je prihvatila cene kako su ih ponudili EO i shodno tome ugovor je proizveo ovaj efekat, dodatne troškove za njene korisnike, dakle nije dostigao pun potencijal uštede.

S obzirom da CAN nije sprovela studiju prethodnih ugovora kao deo istraživanja tržišta, nije identifikovala dostižne cene na tržištu, i shodno tome za neke artikle je ugovarala veće cene od onih koje su ugovarale BO pojedinačno.

Efekat centralizovanih javnih nabavki je nepoznat sve dok ne postoji uporedna analiza cena centralizovanih ugovora sa pojedinačnim ugovorima korisnika koji su uključeni u CU.

Upoređivanje centralizovanog ugovora za nabavku guma, otkrilo je da je CAN ugovarala veće cene od onih koje je postiglo Ministarstvo odbrane, koja je najveći korisnik ugovora o nabavci guma, nakon Policije Kosova. Ministarstvo je ovim ugovorom potrošilo preko 466 hiljada evra da bi kupilo 4,300 guma različitih vrsta. Mi smo uporedili cene 33 vrsta guma koje je nabavilo ministarstvo, za koje je potrošilo oko 434 hiljada evra. Ministarstvo bi potrošilo samo 357 hiljada evra, odnosno uštedelo bi blizu 77 hiljada evra, ako bi ove gume kupilo po cenama ugovora koje je samo zaključilo, pre nego što je ugovor CAN-a stupio na snagu. Dakle, ugovor CAN-a je bio skuplji za oko 18% u odnosu na ugovor ministarstva.

Tabela 11: Upoređivanje cene guma između pojedinačnog ugovora MKBS-a i centralizovanog ugovora

Vrsta gume	Cena MO-a	Cena CAN-a	Kupljena količina	Dodatni troškovi
365/80R20	416.5	799.2	78	29,849
315/80R22.	231	302.4	150	10,710
195/70R15C	61.31	62.05	562	434
10R22.5 16	181.3	208	163	4,093

U ovoj tabeli smo prikazali samo neke tipove guma koji su Ministarstvu odbrane (bivšem Ministarstvu Kosovskih bezbednosnih snaga) koštale skuplje sa centralizovanim ugovorom. Na primer gume 365/80R20, ministarstvo je kupilo po ceni od 416.5 evra sa pojedinačnim ugovorom, dok je centralizovanim ugovorom ova guma koštala 799 evra. Ministarstvo je kupilo ukupno 78 takvih guma prouzrokovanjem dodatnih troškova od 29,850 evra $[(78 * 799) - (78 * 416.5)]$.

Međutim, kada se ugovor CAN-a uporedi sa ugovorom policije rezultira ušteda od blizu 237 hiljada evra. Centralizovanim ugovorom, nabavka guma, policiji je koštalo oko 452 hiljada evra (10 najčešćih vrsta) dok bi nabavka istih guma pojedinačnim ugovorom policiji bi koštala 689 hiljada evra. Dakle, ugovor CAN-a je smanjio troškove za nabavku guma za 34%.

Isto tako, centralizovani ugovor je smanjio troškove za gume i Carini Kosova (CK). Od 14 tipova guma koje je nabavila carina centralizovanim ugovorom, mi smo pronašli šest tipova guma koji su bili uporedivi sa njenim pojedinačnim ugovorima. Carina je kupila 476 guma ovih šest tipova koji su joj koštali 25,338 evra, dok iste gume bi koštale carini 22,865 evra ako bi kupila iste pojedinačnim ugovorom, što znači da je centralizovani ugovor uštedeo carini 2,473 evra ili oko 10% budžeta za ove gume.

Iako je postigla uštedu pomoću centralizovanog ugovora, CAN nije identifikovala ili nije uzela kao osnov prethodne ugovore za projekciju mogućih/prihvatljivih cena za ovaj ugovor, stoga de ugovor dodelila odgovornom ponuđaču koji je ponudio najniže cene, bez obzira na to da cene bile veće od mogućih cena, npr. veće od cene pojedinačnih ugovora Ministarstva odbrane.

Nedostatak proučavanja prethodnih ugovora kao deo istraživanja tržišta bio je razlog da CAN utvrđuje projektovanu vrednost ugovora, koja je omogućila zaključavanje ugovora koji je sadržao veće cene od onih iz prethodnih ugovora.

Centralizovanim ugovorom za nabavku guma CAN je uspela da uštedi PK-u 237 hiljada evra i CK-u 2,473 evra, dok je ministarstvu prouzrokovala dodatne troškove od oko 77 hiljada evra, jer su cene guma na osnovu centralizovanog ugovora bile veće u odnosu na pojedinačne ugovore ministarstva. Cilj CAN-a za ekonomičnije javne nabavke je delimično ostvaren jer cene centralizovanog ugovora nisu uvek bile niže od cena pojedinačnih ugovora.

3.1.3 Da li su cene nabavljenih proizvoda približne sa tržišnim cenama?

Cene nabavke centralizovanim ugovorom treba da budu niže u odnosu na tržišne cene zbog ekonomije obima (ekonomskom operatoru se smanjuju troškovi po jedinici proizvoda kada mu se poveća obim prodaje, shodno tome ima prostora za smanjenje cena).

Zaključeni ugovori sa CAN-om smo uporedili sa tržišnim maloprodajnim cenama koje smo utvrdili na osnovu cena koje objavljuje Agencija za statistiku Kosova (ASK) kao i od računa koje su izdali privatni kupci tokom vremena kada je ugovor CAN-a bio na snazi.

Prosečna maloprodajna cena po litru goriva (nafte), koju je objavila ASK, tokom perioda 2016-2019, bila je sledeća:

Tabela 12: Upoređivanje tržišnih cena sa cenama CU-a za nabavku goriva

Godina	2016	2017	2018
Prosečna cena litra nafte prema ASK-u	0.93	1.02	1.12
Prosečna cena litra nafte prema CU CAN-a	0.85	0.99	1.10
Razlika u €	0.08	0.03	0.02
Razlika u %	9%	3%	2%

U gornjoj tabeli vidimo da je cena koju je postigla CAN niža od prosečne tržišne cene, koja je utvrđena od strane ASK-a, međutim ova razlika je svako godine značajno smanjena, od 9% koliko je bila u prvoj godini sprovođenja centralizovanog ugovora, na samo 2% u poslednjoj godini. Međutim, cena CPAN-a se zasnivala na berzi i premijska cena nije varirala tokom godina primene ugovora.

Korisnici centralizovanog ugovora za nabavku guma najviše su kupovali gume tipa 195/65R15, ukupno 2,509 komada, zatim tip 235/65R17, ukupno 1,807 komada.

Mi smo obezbedili maloprodajne tržišne cene za letnje gume tipa 195/65R15 i 205/55R16 i uporedili smo ih sa cenama centralizovanog ugovora.

Tabela 13: Tržišne cene guma u odnosu na cene CU-a

Artikal	Nabavljena količina	Tržišna cena	Cena CU-a	Razlika u €	Razlika u %	Ušteda/Dodatni troškovi
195/65R15	1,150	39.0	38.25	0.75	4.49%	862
205/55R16	617	45	45.90	-0.90	2.0%	-555
175/65R14	208	33.15	32.3	0.85	2.50%	177
185/65R15	96	40.95	36.5	4.45	10.7%	427
Ukupno						911

Letnje gume tipa 195/65R15 na maloprodajnom tržištu se prodale za 39 evra, dok ih je CAN ugovarala za 38.25 evra. Korisnici centralizovanog ugovora su kupili ukupno 2,509 guma, od kojih su 1,150 bile letnje gume, što znači da razlika od 0.75 evra po jedinici podrazumeva uštedu od oko 862 evra za korisnike ugovora. Isto tako, CAN je postigla uštedu od 604 evra i za još dva tipa guma, i tako rezultira uštedom od 1,466 evra.

Međutim, korisnici CU-a su kupili 1,263 jedinica gume tipa 205/55R16, od kojih su 617 zimske gume, koje je CAN ugovarala za 45.90 evra, dok se na maloprodajnom tržištu prodale za 45 evra po jedinici. U ovom slučaju, CAN je potrošila korisnicima ugovora za svaku gumu po 0.90 evra više u odnosu na tržišne cene, ili oko 2% skuplje za svaku od 617 kupljenih guma, što ukupno iznosi 555 evra. To znači da neto ušteda za ove četiri tipove guma bila je 911 evra (1,466 evra – 555 evra).

Za ostale centralizovane ugovore nismo mogli da obezbedimo relevantne tržišne cene za vreme kada je CU bio u toku, stoga nismo mogli da vršimo upoređivanja.

Iako su uglavnom cene CU-a bile niže od tržišnih cena, bilo je slučajeva kada su tržišne cene bile niže od cena centralizovanog ugovora. Ove razlike nisu bile uočene pre nego što su započele aktivnosti javnih nabavki jer CAN nije izvršila adekvatno istraživanje tržišta. Kao rezultat toga, CAN nije započela aktivnosti javnih nabavki bez jasnih ciljeva, bez deklariranih ciljeva uštede i nije u potpunosti ostvarila njen potencijal za ekonomične cene.

3.1.4 Da li je izvršila pravilnu procenu prihoda i troškova od aktivnosti centralizovanih javnih nabavki?

Nakon sprovođenja ugovora, CAN treba da sprovodi analize za procenu prihoda i troškova koji su nastali od aktivnosti centralizovanih javnih nabavki, u odnosu na pojedinačne javne nabavke. CAN treba ovo da uradi svake godine, izradom godišnjeg izveštaja o radu i drugih analitičkih izveštaja koje objavljuje na svojoj internet stranici.

Svi ugovori koje je CAN zaključila 2016. godine, su sprovedeni. CAN nije sprovela sveobuhvatnu analizu njihovog sprovođenja (najmanje ih nije dokumentovala) za utvrđivanje kolika ja bila ušteda ili dodatni troškovi koji su nastali od centralizovanih javnih nabavki.

Analiza CAN-a koja je predstavljena u njenom godišnjem izveštaju navodi da su postignute uštede u svakim aktivnostima javnih nabavki koje je ona sprovela. To je zasnovala na projektovanu vrednost centralizovanih ugovora, koju je izračunala sabiranjem svih projektovanih vrednosti svakog korisnika ugovora i upoređujući ih sa ugovorenom vrednošću centralizovanog ugovora. S obzirom da je ugovorena vrednost bila uvek niža od projektovane vrednosti, CAN je utvrdila da je bilo uštede koliko i razlika između ove dve vrednosti.

Naša primedba u ovoj metodologiji je da razlika između projektovane vrednosti i ugovorene vrednosti nije stvarni pokazatelj uštede jer je i u pojedinačnim javnim nabavkama, u većini slučajeva, projektovana vrednost je veća od ugovorene vrednosti. Štaviše, CAN nije potvrdila projektovanu vrednost od svakog korisnika ugovora iz dva razloga: zato što svaki korisnik nije joj odgovorio i zato što i odgovore koje je dobila nisu bili potvrđeni pravilno jer su bili bez potpisa lica koja su ovlašćena zakonom da potvrde Glavnog finansijskog službenika i Glavnog administrativnog službenika. Stoga, projektovana vrednost koja je obezbeđena od korisnika ugovora može biti precenjena kao što je slučaj sa Policijom koja je deklarirala projektovanu vrednost za nabavku guma 1.2 miliona evra, dok je potrošila samo oko 450 hiljada evra.

Za sprovođenje ugovor, tražili smo da saznamo od CAN-da li je ostvarila uštedu, kao što je bio i njen cilj, i ako jeste kolika je bila ušteda za nekoliko velikih korisnika ovih ugovora, ako je utvrdila koji su najveći korisnici.

Mi smo tražili sledeće podatke za ugovore:

1. Nabavka goriva;
2. Nabavka papira; i
3. Nabavka guma.

U nastavku su pitanja koja su postavljena CAN-u u vezi sa gore navedenim ugovorima:

- Koji su 10 najvećih korisnika ugovora u aspektu vrednosti?
- Koji su 10 najvećih korisnika ugovora u aspektu količine?
- Koji su 10 najčešćih artikala koje je kupilo ovih 10 korisnika?
- Koja je bila razlika između ovih 10 artikala u odnosu na cene u pojedinačnim ugovorima ovih 10 korisnika? i
- Kolika je ušteda/ dodatni troškovi koji su nastali iz centralizovanih javnih nabavki za svakog od 10 korisnika ugovora?

CAN je bila u stanju izraditi izveštaj kao odgovor na naše zahteve ali je izveštaju nedostajala jasan i konačan zaključak u vezi sa uštedom, odnosno troškove koji su nastali od centralizovanih javnih nabavki, jer su im nedostajali referentne cene za upoređivanje, odnosno nedostajali su pojedinačni ugovori korisnika CU-a. Takve analize su teške za CAN s obzirom da CAN nije imala sistem za

upravljanje informacijama u vezi sa sprovođenjem ugovora. U cilju praćenja, CAN je izradila obrasce u Excel formatu, za koje su ugovorne strane (EO) bili odgovorni da ih popune i dostavljaju CAN-u. Međutim, obrasci kao takvi sadrže velike mogućnosti za pogrešne evidencije, i shodno tome i podaci koji su izvučeni iz takvih izveštaja mogu biti nepotpuni i netačni. U ovim izveštajima (npr. nabavka kancelarijskog materijala i nabavka guma) smo utvrdili da je ugovorna strana evidentirao isti artikal po različitim cenama. Druga greška koju smo utvrdili u ovim obrascima je da korisnici ugovora bili registrovani različitim nazivima, zatim i organizacione podjedinice korisnika ugovora pojavile se u izveštaju što je dodatno zakomplikovalo praćenje sprovođenja ugovora. Zbog toga, potpunost i tačnost nabavljenih artikala za svakog korisnika je pitanje koje je otežalo CAN-u analizu, dok dizajniranje izveštaja nije pružilo dovoljno podataka da dolazimo do informacija koje služe analizi. Npr. izveštaj ugovorne strane o nabavci uglja sadržao je samo fakturisanu vrednost, i nije izneo nikakve podatke o vrsti ili odgovarajućoj ceni uglja koji je nabavljen, bez obzira da je imao tri vrste i tri različite cene uglja.

Razlog nedostatka poverljivih rezultata sprovođenja CU-a bio je nedostatak primene odgovarajuće analize centralizovanih javnih nabavki od strane CAN-a. U odsustvu ovih informacija CAN je ponovila tek završene aktivnosti javnih nabavki ne znajući da li vredi nastaviti sa centralizovanim javnim nabavkama ili ne.

CAN nije imala informacije da li je postigla njen cilj za ekonomične javne nabavke, shodno tome ni Ministarstvo za finansije ni korisnici CU-a (osim ako su oni sami izvršili analize, kao što je slučaj MO-a koje je samo izvršilo analizu za gume i utvrdilo da su u većini slučajeva cene njenih pojedinačnih ugovora bile manje u odnosu na cene CU-a).

3.2 Da li su pravilno korišćene u centralizovanim javnim nabavkama, lekcije naučene iz izveštaja o reviziji „Vrednost za novac u centralizovanim javnim nabavkama (prvi deo)“?

U ovom odeljku biće predstavljene lekcije koje je CAN naučila ili je trebala da nauči iz sprovođenja prethodno centralizovanih ugovora. Ovo se odnosi na radnje koje je CAN preduzela tokom sprovođenja novih aktivnosti centralizovanih javnih nabavki.

3.2.1 Da li je pravilno procenjena moguća korist od novih aktivnosti centralizovanih javnih nabavki?

CAN, kao ugovorni organ treba da na odgovarajući način da dokumentuje potrebe za nabavkom, uspostavljanjem komunikacije da BO koje su uključene u centralizovanim ugovorima. Podatke koje dobija od njih u vezi sa vrstom i količinom robe, odnosno njihovom projektovanom vrednošću, treba da potvrđuje obezbeđujući Izjavu potrebama i raspoloživosti sredstava kojom Glavni administrativni službenik i Glavni finansijski službenik relevantnih BO potvrđuju još jednom da BO-u trebaju odgovarajuća vrsta i količina robe i da su budžetirali dovoljno sredstva za njih.

CAN takođe treba da sprovede istraživanje tržišta vršeći analizu prethodnih ugovora za nabavku iste ili slične robe, a uporedo s tim treba da sprovede istraživanje na terenu (ako je to moguće) kako bi se osigurala da ugovorena cena nije veća od tržišne cene.

Da bismo videlo da li je CAN preduzela ove radnje, mi smo izabrali četiri aktivnosti javnih nabavki u nastavku, od kojih su tri bile nove javne nabavke koje je CAN sprovela ranije. To su:

1. Dugoročno korišćenje vozila u zakup;
2. Usluge fotokopiranja na lokalnom nivou;
3. Nabavka mesa i mesnih proizvoda; i
4. Nabavka goriva.

Nalazi za svaku od ovih aktivnosti javnih nabavki su sledeće:

Za centralizovani ugovor „**Dugoročno korišćenje vozila u zakup**“ CAN je uspostavila komunikaciju da predviđanim korisnicima ugovora o vozilima u zakup kako bi identifikovala potreba za vozilima, međutim iako im je tražila Izjavu o potrebama i raspoloživosti sredstava, nisu svi korisnici dostavili to. CAN je tražila da korisnici potvrđuju deklarisanu količinu prvo putem elektronske pošte, i oni koji nisu potvrdili CAN je uzela zdravo za gotovo.

Međutim, kasnije jedan od predviđanih korisnika je tražio da se povuče iz aktivnosti jer nije budžetirao dovoljna sredstva za ovu namenu. Ovaj slučaj se odnosi na zahtev Centralne izborne komisije (CIK) za 10 iznajmljenih vozila, koju je CAN uvrstila u tenderski dosije predmetne aktivnosti javnih nabavki. Kada je CAN saznala da CIK-u nedostaju sredstva za predviđeno vreme

trajanja ugovora, tada su bili završeni koraci postupka javnih nabavki. CAN-u nije preostalo ništa drugo nego da potpiše ugovor sa EO kojem je komisija za procenu predložila za pobjednika tendera. Kada bi CAN zatražila izjavu o potrebama od CIK-a saznala bi, pre početka aktivnosti javnih nabavki, da CIK-u nedostaju sredstva za ispunjenje njenog zahteva za 10 vozila. To bi omogućilo CAN-u da sastavi tenderski dosije koji odražava stvarne potrebe predviđanih korisnika ugovora, i shodno tome omogućava njegovu realizaciju u okviru rokova koji su navedeni u njemu.

U Tenderskom dosijeu, CAN je uključile sledeće BO:

Tabela 14: BO, korisnici ugovora – vozila tipa limuzina

Br.	Naziv predviđanog korisnika	Broj predviđanih vozila	Broj vozila u upotrebi
1	Skupština Republike Kosovo	10	0
2	Kancelarija predsednika	10	10
3	Ministarstvo dijaspore	1	0
4	Ministarstvo za evropske integracije	4	0
5	Studentski centar	1	1
6	Centralna izborna komisija	10	0
7	Opština Priština	2	1
8	Opština Lipljan	1	0
	Ukupno	39	12

Iz tabele vidimo da 39 ugovorenih vozila za korišćenje od osam predviđanih korisnika prvobitno u ugovoru, samo 12 vozila su trenutno u upotrebi. Preostali deo vozila, od čije su upotrebe odustali, promenjena im je namena za druge korisnike.

Tabela 15: Trenutni korisnici ugovora

Br.	Naziv korisnika	Broj vozila u upotrebi
1.	Kancelarija predsednika	10
2.	Kancelarija premijera	7
3.	Državno tužilaštvo	6
4.	Kosovska agencija za privatizaciju	3
5.	Opština Dečane	2
6.	Sudski savet Kosova	2
7.	Ministarstvo za regionalni razvoj	1
8.	Opština Priština	1
9.	Ministarstvo trgovine i industrije	1
10.	Studentski centar	1
11.	Autoritet Kosova za konkurenciju	1
12.	Opština Đakovica	1
13.	Ministarstvo infrastrukture	1
14.	Opština Vučitrn	1
15.	Ministarstvo za finansije	1
	Ukupno	39

Glavni razlog za ovo stanje je nedostatak adekvatne komunikacije između CAN-a i potencijalnih korisnika ugovora. Još jedan faktor koji je doprineo ovom stanju je neodgovarajuće planiranje od strane korisnika, koji nisu pravilno isplanirali dugoročne potrebe i takođe nisu ih uskladili sa svojim finansijskim kapacitetima (sa svojim budžetom). Međutim, druge BO koje nisu deklarisle pravovremeno svoje potrebe, podneli su naknadno ad-hoc zahteve, i nakon potpisivanja ugovora, uzeli su na korišćenje vozila, koja trenutnim korisnicima nisu više potrebna.

Kao rezultat toga, došlo je do prenosa vozila od jednog korisnika – koji nije izdvojio dovoljno sredstava – drugom korisniku – koji nije pravovremeno podneo zahtev. Taj način delovanja rizikuje da rezultira neplaćenim računima, koje kasnije, zajedno sa novčanom kaznom, može da naplaćuje izvršitelj, ili mogu nastati troškove za vozila koje se ne koriste.

Komunikacija između CAN-a i BO/jedinica koje su podnale zahteve, uključene u ugovoru „**Korišćenje mašina za fotokopiranje i štampača u zakup – lokalni nivo**“, nije se uspostavila. CAN nije tražila da zna koje su približne potrebe (približan broj štampanih/fotokopiranih strana), a nije tražila ni izjave o potrebama i raspoloživosti sredstava, da bi znala koliki su budžet imale 13 BO koje su bile uključene u ugovoru.

Približan broj neophodnih štampanja/fotokopiranja/skeniranja za centralizovani ugovor, prema CAN-u, zasnovan je na centralizovani ugovor o nabavci papira¹⁷, odnosno na količini A4 papira koji je bio ugovoren za svakog korisnika koji je uključen u ovom ugovoru. Na osnovu ove pretpostavke,

¹⁷ Ugovor CAN-17-003-111

CAN je uspela da vrši pravilnu procenu potreba, međutim pretpostavka nije bila tačna jer su četiri od 13 korisnika imali pojedinačne ugovore koji su još uvek bili na snazi. CAN nije uopšte kontaktirao predviđene korisnike ugovora, stoga su njihove potrebe za ovom uslugom bile precenjivane i kao rezultat toga tri od ovih BO koje su uključene u ugovoru, nisu počele da koriste ugovor, i to nakon 19 meseci od njegovog početka, dok je četvrti počeo da koristi taj ugovor nakon osam meseci i postepeno je instalirao opremu u narednih 10 meseci. Shodno tome, tokom prvim 19 meseci sprovođenja ugovora za korišćenje mašina za fotokopiranje i štampača u zakup, realizacija je dostigla na samo 9%, znači za narednih 55 meseci ostaje da se realizuje preko 90% ugovorene vrednosti.

Što se tiče istraživanja tržišta, CAN nije tražila prethodne ugovore ovi korisnika putem kojih bi se izvršilo upoređivanje njihovih cena sa potencijalnom cenom CU-a. CAN nije imala ni informacije koji su korisnici, koji su uključeni u ovom ugovoru, imali važeće ugovore za ovu uslugu ili za nabavku tonera i održavanje mašina za fotokopiranje. Kao rezultat toga, nedostaje analiza troškova svakog korisnika koji je uključen u ugovoru, kako bi se unapred utvrdila potencijalna ušteda odvojeno. Shodno tome, za dotične aktivnosti javnih nabavki, CAN nije izvršila adekvatnu procenu troškova u odnosu na očekivanu dobit.

Cena koju je CAN predvidela za ovaj tendu bila je 0.009 evra po jedinici kopiranja/štampanja, dok je cena pobjedničke ponude bila 0.0055 evra ili za 39% manja od predviđene cene. Takođe i cene dveju drugih ponuda koje su bile podnete za ovaj tender bile su približne ovoj ceni, odnosno druga je bila 0.0058 evra po jedinici, dok je treća bila 0.0068 evra po jedinici. Iz ovoga se vidi da samo utvrđivanje predviđene cene nije izvršeno na osnovu odgovarajućeg istraživanja tržišta ili cena, ili od ranijih centralizovanih ili pojedinačnih ugovora.

CAN nije preduzela nikakve konkretne korake u aspektu istraživanja tržišta, čiji bi zaključci otkrili tržišne cene. Nije kontaktirala predviđene korisnike ugovora kako bi tražila njihove prethodne ugovora u cilju utvrđivanja dostižnih i prihvatljivih cena za ovaj ugovor.

Međutim, mi smo otkrili da četiri od trenutnih korisnika (vidi tabelu 16) centralizovanog ugovora, pre nego što su bili uključeni u centralizovanom ugovoru, imali su slične PU sa CU, ali po višoj ceni od cene CU-a.

Tabela 16: Cene pojedinačnih ugovora za četiri korisnika centralizovanog ugovora

Korisnik	Cena po kopiji preko ograničenja	Mesečni zakup za opremu i broj besplatnih kopija uključene u ovaj iznos
Opština Obilić	0.01 evra	20 evra (2,500 kopija)
Opština Kosovo Polje	0.007 evra	29 evra (5,000 kopija)
Opština Glogovac	0.007 evra (bez ograničenja)	0
Opština Lipljan	0.01 €	27.34 evra (15,000 kopija)
Centralizovani ugovor	0.0055 evra	0

Pojedinačnim ugovorom, opština Obilić je bila u obavezi da plaća 20 evra mesečni zakup za jedan uređaj – ove je bilo uključeno 2,500 besplatnih kopija – i za svaku dodatnu kopiju trebala je platiti još 0.01 evra uz 20 evra. To znači da su tri od četiri opština u tabeli imale fiksne mesečne troškove, bez obzira da li su koristile opremu ili ne, dok centralizovanim ugovorom korisnici ugovora nisu imali fiksne troškove već plaćaju samo onoliko koliko koriste opremu.

Npr. ako opština Obilić napravi 2,500 kopija, plaća 13.75 evra, što je 6.25 evra jeftinije, u odnosu na PU na osnovu kojeg je za ovaj broj kopija platila 20 evra. Samo opština Glogovac je sastavila pojedinačni ugovor isto kao CAN, međutim njena cena je za 27% veća od cene CAN-a.

Opština Lipljan je imala pojedinačni ugovor sa većom cenom od cene centralizovanog ugovora zbog činjenice da je plaćanjem zakupa platila još 15,000 kopija, što znači da je cena za jednu kopiju iznosila 0.0018 evra ili čini samo 33% cene CU-a. Međutim fiksna ugovorena cena treba da se plati bez obzira da li napravi te kopije ili ne. Tako, iz računa koji je opština Lipljan dobila za mesec jun 2020. utvrdili smo da nijedna mašina za fotokopiranje nije napravila više od 5,000 kopija, što znači da faktički za jednu kopiju je platila cenu od 0.0055 koja je ista cena sa cenom CU-a.

Mi smo utvrdili da nisu svi predviđeni korisnici centralizovanog ugovora počeli da koriste ugovor odmah nakon stupanja na snagu istog (aprila 2019). Opština Lipljan je imala važeći ugovor o zakupu mašina za fotokopiranje/štampanje, čiji rok ističe u junu 2021. odine, ili 25 meseci nakon stupanja na snagu centralizovanog ugovora. Opština Podujevo još uvek nije počela da koristi centralizovani ugovor jer je imala važeći ugovor o održavanju mašina za fotokopiranje koje su bile u vlasništvu opštine. Ova opština namerava da koristi svoj pojedinačni ugovor do isteka njenog roka u februaru 2021. godine. Takođe je i opština Glogovac imala takav ugovor koji je bio važeći do juna 2021. godine, ili 14 meseci nakon stupanja na snagu centralizovanog ugovora. Kao rezultat toga, centralizovani ugovor se koristi sporim ritmom i rizikuje da ne dostigne predviđeni prag od 70% ugovorene količine.

Uzrok za ovo stanje je nedostatak odgovarajuće komunikacije između CAN-a i predviđanih korisnika ugovora, kao i oslanjanje na podatke na koje se ne bi trebalo pouzdati bez potvrđivanja putem konsultacija sa korisnicima ili analize sprovođenje ugovora.

Neadekvatna komunikacija između CAN-a i predviđanih korisnika CU-a, između ostalog, dovela je do toga da neki korisnici CU-a da počinju njegovo korišćenje mnogo kasnije (25 meseci) od potpisivanja CU-a, jer su imali slične okvirne ugovore koji su bili važeći, o održavanju opreme i nabavci tonera, i kao rezultat toga CU može ostati nerealizovan.

Za ugovor **Nabavka mesa, lot 1**, CAN je uspostavila komunikaciju sa predviđanim korisnicima za uključivanje u ovom centralizovanom ugovoru, tražila je i obezbedila informacije u vezi sa vrstom i količinom robe koja je bila potrebna svakim od njih. Međutim, izuzev dve Izjave o potrebama i raspoloživosti sredstava, CAN nije obezbedila iste od preostalih tri korisnika ugovora, iako je tražila ove izjave. Bez obzira na to, uključila ih je u CU bez potvrđivanja deklariranih potreba korisnika ugovora i bez potvrđivanja da li su budžetirali dovoljna sredstva za ovu javnu nabavku.

Iako je CAN sprovodila po prvi put centralizovanu javnu nabavku za nabavku mesa, nije sprovela adekvatno istraživanje tržišta, nije uzela prethodne ugovore predviđanih korisnika ugovora, kako bi identifikovala dostižne i prihvatljive cene za ovu javnu nabavku. CAN je nedostajala preliminarna procena u vezi sa očekivanim dobitkom iz dotične centralizovane javne nabavke.

Mi smo uporedili cene četiri artikala CU-a za nabavku mesa sa cenama istih artikala u pojedinačnom ugovor Korektivne službe Kosova¹⁸ koja je trenutno jedan od najvećih korisnika CU-a, i utvrdili smo da se goveđe meso, artikal koji zauzima najveći deo u troškovima, CAN je ugovarala najveću cenu.

Tabela 17: Upoređivanje cena ugovora Korektivne službe Kosova sa cenama ugovora CAN-a

Artikal	Jedinica	Ugovorena količina od CAN-a	Ugovorena količina za KSK	Cena CAN-a	Cena KSK-a	Razlika u ceni	Dodatni troškovi za KSK
1	2	3	4	5	6	7=5-6	8=3*7
Goveđe meso	kg	536,460	175,269	5.55	4.85	0.70	131,452

Iz tabele se vidi da je CAN za 536,460 kg mesa ugovarala cenu 5.55 evra/kg za razliku od KSK-a, koja je za 18,000 kg, uspela da obezbedi ovaj artikal po ceni od 4.85 evra/kg. Cena centralizovanog ugovora je bila za 15% veća od cene pojedinačnog ugovora KSK-a. Ako je CU realizuje u potpunosti, znači ako se kupuje celokupna ugovorena količina, KSK će imati dodatne troškove u iznosu do 131,452 evra.

Međutim, prema izveštajima KAS-a, potrošačka cena govedine porasla je za 0,7 evra po kg u 2019. godini, kada je zaključen ugovor CAN-a, u poređenju sa 2015. godinu kada je zaključen pojedinačni

¹⁸ Ugovor 21500-15-035-125

ugovor KSK-a. Međutim, CAN nije zabeležio ovo povećanje u vreme aktivnosti centralizovane nabavke, CAN-a da bi opravdao veću cenu koju je dobio za ovu stavku.

Međutim, neke cene CU-a su bile manje u odnosu na cene PU KSK-a, što znači da korišćenjem CU-a, KSK će ostvariti uštedu.

Tabela 18: Artikli koje je CAN obezbedila povoljnijom cenom od Korektivne službe Kosova

Artikal	Jedinica	Ugovorena količina od CAN-a	Ugovorena količina za KSK	Cena CAN-a	Cena KSK-a	Razlika u ceni	Dodatni troškovi za KSK
1	2	3	4	5	6	7=5-6	8=3*7
Domaći sudžuk	kg	68,085	38,580	1.8	2.5	0.7	27,006
Pršuta od junećeg mesa	kg	46,191	32,385	4	5	1	32,385
Pljeskavica 100 GR	kg	22,680	22,440	2.8	3	0.2	4,488
							63,879

Moguća ušteda za ova tri artikla koje je nabavila KSK putem CU-a, može se ostvariti u iznosu od 63,879 evra. Ova štednja amortizuje dodatne troškove koje je najveća cena za goveđe meso iz CU-a prouzrokovala KSK-u, smanjujući na 67,573 evra. Ovaj iznos čini preko 1% ukupne vrednosti CU-a.

Pored ove uštede, putem CU-a moglo bi se uštedeti do 402,345 evra, kada bi CAN, za goveđe meso, ugovarala istu cenu sa ugovorenim cenom od strane KSK-a, koja čini oko 5% vrednosti CU-a. to je zato što ovaj artikal čini 54% predviđanih troškova preko CU-a.

Neadekvatno istraživanje tržišta dovelo je do toga da CAN, uprkos značajno većim količinama koje sadrži centralizovani ugovor, da ne uspeva da ugovara povoljniju cenu od cena koje su dobijene preko PU, barem za artikle koji su predviđeni da se kupuju najviše i da zauzimaju najveći deo troškova.

3.2.2 Da li CAN pravilno nadgleda sprovođenje ugovora?

CAN treba da prati napredak ugovora obezbeđujući redovne izveštaje o njihovom sprovođenju, i po potrebi, u slučaju da sprovođenje ne ide prema uslovima ugovora, treba da kontaktira odgovarajuće menadžere ugovora kako bi preduzela korektivne radnje.

Od početka sprovođenja CU za **korišćenje vozila u zakup**, CAN je aktivno pratila njeno sprovođenje učestvujući u ispravkama njenog lošeg upravljanja od strane korisnika ugovora. S obzirom da nije mogla da sprečava loše planiranje u fazi podnošenja ponuda za ovaj ugovor, CAN je bila primorana da deluje kao posrednica za omogućavanje prenosa vozila od jednog korisnika na drugog. Razlozi za nekorišćenje vozila u zakup, prema CAN-u, bili su različiti, počev od strukturnih promena po organizacijama do korisnika ugovora, i do nedovoljnih sredstava za ovaj CU.

CAN je primila izveštaje od EO, ali nisu bili sastavljeni dobro jer su sadržali samo podatke koji je korisnik posedovao ugovorena vozila i ništa u vezi sa pređenim kilometrima, o servisiranjima ili popravkama automobila. U odsustvu ovih informacija, zajedno sa nedostatkom analize troškovi-prihodi, koja je trebala da se sprovodi pre donošenja odluke o centralizaciji ove javne nabavke, nemoguće se utvrditi da li je dostignuta vrednost za novac u ovoj javnoj nabavci.

Npr. Kancelarija predsednika Kosova je tražila i dobila 10 vozila u zakup. Ukupno pređenih kilometara za 31 meseci bilo je 601,433 km, dok je platila zakup u iznosu od 149,388 što spada za svaki pređeni kilometar je platila prosečno 0.25 evra.

Tabela 19: Vozila uzeta u zakup od strane Kancelarije predsednika

Datum početka ugovora	Pređeni kilometri	Troškovi zakupa do 31-10-2020 (31 meseci)	Troškovi po km
28-03-18	26,178	14,939	0.57
28-03-18	32,323	14,939	0.46
28-03-18	54,025	14,939	0.28
28-03-18	54,164	14,939	0.28
28-03-18	60,143	14,939	0.25
28-03-18	68,491	14,939	0.22
28-03-18	70,107	14,939	0.21
28-03-18	73,245	14,939	0.20
28-03-18	76,967	14,939	0.19
28-03-18	85,790	14,939	0.17
Ukupno	601,433	149,388	0.25

Kao što je prikazano u tabeli br. 19, pređeni kilometri su u rasponu od oko 26,000 do blizu 86,000 kilometara po vozilu za 31 meseci, što znači da se vozila ne koriste u istoj meri. Kao rezultat toga, troškovi po jedinica vozila su različiti, veći da one koji se koriste ređe i niži za one koje se koriste više. Troškovi korišćenja prvog vozila su bili 0.57 evra po pređenom kilometru, dok 0.17 evra po km za vozilo koje je prešlo 85,790 km. To znači da vozilo koje je više korišćeno obezbedilo veću vrednost za novac, u odnosu na vozilo koje je korišćeno manje.

Tabela 20: Vozila uzeta u zakup od Kancelarije premijera

Datum početka ugovora	Pređeni kilometri	Troškovi zakupa do 31-10-2020 (31 meseci)	Troškovi po km
20.03.2018	154,162	14,939	0.10
20.03.2018	98,383	14,939	0.15
10.09.2020	2,909	498	0.17
21.07.2020	8,700	1,494	0.17
09.03.2018	73,575	14,939	0.20
09.03.2018	64,494	14,939	0.23
09.03.2018	62,927	14,939	0.24
Ukupno	465,150	76,685	0.18

Sa vozilima koje je KP uzela u martu 2019. godine, prešla je ukupno 465,150 kilometara, što je u proseku 0.18 evra po pređenom kilometru. Dok, prosek pređenih kilometara po vozilu je 90,708 km.

Iz analize dva izveštaja koje smo dobili od ovih korisnika CU-a, vidi se da su vozila uzeta u zakup prešla od oko 26,000 do 154,000 kilometara za prvih 31 meseci korišćenja ugovora, dok je zakup za svaku od njih bio isti. To znači da troškovi po jedinici (pređeni kilometar) za korišćenje vozila razlikuju mnogo, prvo ima troškove 0.57 evra po kilometru, dok poslednje samo 0.1 evra po kilometru.

U odsustvu takvog praćenja od strane CAN-a za korišćenje vozila, ne oslobađajući ni korisnika CU-a od ove odgovornosti, može rezultirati nedostatkom informacija u vezi s tim da li treba ili ne treba početi nove aktivnosti javnih nabavki za ovu uslugu kada ističe važeći ugovor.

Ako se nastavlja ovim trendom korišćenja vozila, očekuje se da će do završetka ugovora (još 35 meseci) svako vozilo preći prosečno oko 150,000 kilometara ukupno, dok će biti manje od 6 godina starije, dok u ime zakupa za takvo vozilo platiće se do tada blizu 33,000 evra.

CAN nije sprovela efikasno praćenje centralizovanog ugovora **o korišćenju mašina za fotokopiranje i štampača u zakup**. CAN nije uspostavila odgovarajući sistem za praćenje sprovođenja ugovora na opštem nivou ili na nivou pojedinačnih korisnika CU-a. Izveštaj nije sastavljen tako da pruža dovoljno podataka o korišćenju ugovora. Osim vrednosti realizacije do određenog datuma, izveštaju nedostaje podaci o korišćenju ugovora od strane korisnika CU-ova, ne sadrži nijednu analizu o tome koliko je procenat realizacije ugovora generalno, ili posebno za svakog korisnika koji je uključen u ugovoru. Stoga, izveštaj koji je sastavljen od strane CAN-a nije pružao efikasno praćenje sprovođenja ugovora.

Iz analize primljenih izveštaja o realizaciji ugovora (sa veoma oskudnim informacijama) utvrdili smo da za 19 meseci (od 1. aprila 2019. do 5. novembra 2020) sprovođenja ugovora 13 uključenih BO-a u ugovoru potrošile su samo 30,433 evra od ugovorenih ukupno 357,000 evra, dakle realizovano je manje od 9% vrednosti ugovora. Preostali deo od 91% ostaje da se realizuje za 55 meseci, koliko je ostalo do završetka ugovora.

Za ugovor **nabavka mesa** i mesnih proizvoda, CAN nam je dostavila generalizovani izveštaj o realizaciji, koji sadrži predviđene količine u odnosu na one ostvarene po proizvodu (izraženo u vrednost i procenat). Ovaj izveštaj ne pokazuje količinu koju je kupio svaki od pet korisnika ugovora. U odsustvu ovih informacija, nije poznato koji korisnika ima zastoj u realizaciji ugovora u odnosu na tražene količine u početku. Kao rezultat toga, izveštaj koji su primili EO može služiti CAN-u samo da utvrdi napredak/zastoj realizacije na nivou ugovora, ali ne u odnosu na relevantne delove svakog korisnika.

Prema ovom izveštaju, za 17 meseci sprovođenja ugovora, potrošeno je samo 914,253 evra od ugovorenih 5,496,397 evra, što znači da realizacija ugovora bila samo 17%. Oko 83% ugovora ostalo je da se završi u roku od narednih 24 meseci.

Iako ugovor nije sproveden prema planu, nemamo dokaza da CAN kontaktirala korisnike ugovora kako bi se zainteresovala o zastojsima i eventualno da preduzima korektivne radnje.

Format izveštaja koji je sastavila CAN nije adekvatan za efikasno praćenje, stoga podaci u izveštaju nisu bili dovoljni za sprovođenje detaljne analize o napretku CU-a.

Nedostatak adekvatnih izveštaja sa sveobuhvatnim podacima rezultirao je neadekvatnim informacijama u pogledu napretka sprovođenja ugovora. U ovoj situaciji, CAN neće biti sposobna da preduzima korektivne radnje u pravcu sprovođenja ugovora.

Ovim trendom sprovođenja ugovora CU-a, postoji rizik da ne bude dostignuta vrednost od obaveznih 70% kako je propisano ZJN-om. Za ugovor o nabavci goriva do kojeg je CAN došla koristeći pregovarački postupak, nametnuta hitnošću za nabavku, s obzirom da je prethodnim ugovorima istekao rok od 36 meseci, CAN nije uopšte tražila izveštavanje od strane EO u vezi sa njegovim sprovođenjem. Ovim ugovorom bilo je predviđeno da se kupuju preko pet miliona litara goriva u roku od šest meseci, međutim u nedostatku izveštavanja, nije poznato koliko je ukupno litara kupljeno.

Što se tiče praga i plafona koji su utvrđeni na +/-30% za ovu vrstu ugovora/lota/pozicije/artikla, Regulativna komisija za javne nabavke je objavila obaveštenje u septembru 2020. godine, prema kojoj UO može **nabaviti više nego što je navedeno u ugovorima** koji su na snazi i **nije u obavezi da poruči kako bi dostigao 70% ugovorene količine**. Međutim, UO, uz pomoć prijateljskog sporazuma sa EO, treba da izvrši izmene i dopune važećih ugovora kako bi prilagodila trenutne potrebe kao rezultat više sile.

4 Zaključci

Na osnovu naših analiza, došli smo do zaključka da javne nabavke za centralizovane ugovore nisu bile pravilno planirane. To se desilo uglavnom zbog toga što su precenjene potrebe koje su deklarirali predviđeni korisnici ugovora. CAN nije potvrdila njihove izjave formalno putem Izjave o potrebama i raspoloživosti sredstava, koja služi kao kontrolno sredstvo u svakoj javnoj nabavci, i u nabavkama male vrednosti, ali nije korišćena ni u slučaju centralizovanih javnih nabavki, gde su ugovori imaju vrednost miliona evra. Kao rezultat toga, četiri centralizovanih ugovora nisu realizovani kako su bili ugovoreni, čak nisu ni dostigli prag, koji je propisan zakonom, od 70% ugovorene vrednost. Međutim, nesprovođenje ovih ugovora na očekivanom nivou, nije imala nikakvu finansijsku posledicu za CAN a ni za korisnike centralizovanih ugovora (CU) jer je CAN postigla prijateljske sporazume sa EO-ima.

Drugi aspekt planiranja javnih nabavki koji nije pravilno urađen, bio je neadekvatno istraživanje tržišta. CAN nije uzela u obzir pojedinačne ugovore korisnika centralizovanih ugovora, a nije ni sproveda adekvatna istraživanja za tržišne cene, ignorišući ga u potpunosti kao korak u procesu. Kao rezultat toga, donela je nekoliko centralizovanih ugovora koji su sadržali nekoliko artikala sa višim cenama u odnosu na cene samostalnih ugovora. To znači da CAN nije u potpunosti dostigla potencijal za uštedu.

Upoređivanje cena tri CU-ova u ukupnoj vrednosti od 19,152,835 evra, sa artiklima pojedinačnih ugovora (PU) koje smo imali mogućnost da ih uporedimo, rezultirala je ukupna ostvarena ušteda od 477,510 evra, dok to im je prouzrokovalo dodatne troškove od 104,490 evra.

Pored toga, CAN je mogla da uštedi dodatnih 544,306 evra kada bi cene CU-ova bile u najmanjoj meri iste da nižim cenama pojedinačnih ugovora. Ovim bi ukupna ostvarena ušteda od centralizovanih javnih nabavki dostigla iznos od preko milion evra, što predstavlja preko 5% iznosa potrošenog u ova tri CU-ova.

CAN je ostvarila uštedu ugovorom o nabavci goriva, jer je cena premijuma u CU bio manji od cene PU-a svakog korisnika, tako da je ostvarena ukupna ušteda od 315,562 evra, za preko 10 miliona litara goriva, koje su kupili sedam najvećih korisnika CU-a.

Što se tiče nabavke papira, centralizovani ugovor im je doneo uštedo nekoliko korisnicima – ukupno 27,178 evra, a nekolicini njih je donela dodatne troškove, u ukupnom iznosu od 27,856 evra. Ukupno je CU doneo 678 evra dodatnih troškova za količine koje smo analizirali.

Centralizovani ugovor o nabavci guma doneo je uštedu od 236,786 evra jednom od najvećih korisnika ugovora, kao i drugom korisniku u iznosu od 2,473 evra, a ukupno 239,259 evra. S druge strane, jednom korisniku je doneo dodatne troškove u iznosu od 76,633 evra, jer su cene CU-a bile veće u odnosu na cene PU-a ovog korisnika: Neto iznos uštede od CU-a o nabavci guma bio je 162,869 evra.

Moglo je da se uštedi još 544,306 evra, kada bi se prilikom utvrđivanja procenjene vrednosti ugovora odnosila se na najniže cene pojedinačnih ugovora. Tako bi predviđena vrednost bila niža od one koju su utvrdili i pružili po najnižim cenama relevantnih artikala. Ušteda u iznosu od 317,543 evra ostvariće se kada bi ugovorena cena goriva (premijuma) u CU bila ista sa cenom prethodnog ugovora CAN-a, zatim ušteda od 75,247 evra bila bi ostvarena kada bi A4 papir imao istu cenu sa cenom pojedinačnog ugovora Sekretarijata Sudskog saveta Kosova, i 151,516 evra moglo je da se uštedi kada bi cene određenih artikala kancelarijskog materijala bile iste sa nižim cenama pojedinačnih ugovora.

Generalno, u odnosu na tržišne cene, onoliko koliko smo mogli da obezbedimo tržišne cene, centralizovani ugovori su bili ekonomičniji. Međutim, s obzirom da su CAN-u ranije nedostajala adekvatno istraživanje tržišta, upoređivanje većine CU-ova sa tržišnim cenama bilo je nemoguće da ostvariti i kvantifikovati.

Ušteda, odnosno dodatni troškovi nastali od centralizovanih javnih nabavki, bilo u odnosu na PU ili sa tržišnim cenama, nisu bili poznata za CAN jer je CAN, u odsustvu podataka zasnovanih na adekvatno istraživanje tržišta, nije sprovedla uporedne analize kako bi utvrdila da li вреди nastaviti se centralizovanim javnim nabavkama ili ne.

Do nedostatka informacija o dodatnim troškovima/uštedom, došlo je jer CAN nije obezbedila da prima tačne izveštaje od EO-ova, i da ih nije analizirala uopšte. Praćenje sprovođenja centralizovanih ugovora je neophodno jer se može koristiti kao kontrolno sredstvo koje pruža mogućnost CAN-u da sprečava ili ispravi postupke korisnika ugovora ukoliko oni ne koriste ugovor u skladu sa njegovim uslovima. Zbog neefikasnog praćenja, centralizovani ugovor o nabavci goriva je premašio predviđanu količinu za više od 41%. ovim je CAN lišavala EO šanse da osvoje ovu količinu koju su prekoračili, ne započinjanjem na vreme aktivnosti javnih nabavki.

Iako je za osam centralizovanih ugovora izvršena revizija, koja je rezultirala izveštajem o reviziji, koji je objavljen u 2018. godini, CAN nije uzela u obzir u dovoljnoj meri preporuke Nacionalne kancelarije revizije. Među njima je bila preporuka za analizu troškovi-prihodi koju treba sprovesti pre svake nove aktivnosti javnih nabavki, a posebno u centralizovanim javnim nabavkama koje se sprovedu po prvi put. CAN nije uzela u obzir ovu preporuku, što je rezultiralo početkom aktivnosti javnih nabavki za nove ugovore, bez adekvatnih informacija o mogućem efektu centralizovanih javnih nabavki.

Kao i u prvim centralizovanim ugovorima, CAN nije sprovedla analizu troškovi-prihodi koja normalno treba da prethodi odluci o pokretanju centralizovanih javnih nabavki. Na osnovu donetog zaključka iz analize treba doneti odluku da li treba nastaviti sa centralizovanim javnim nabavkama ili ne. U odsustvu ove analize, CAN nema saznanja o efektu koji su proizvele centralizovane javne nabavke, i samim tim nema saznanja da li je dostignuta vrednost za novac ili ne.

Za CU – nabavka mesa, isto kao i za prve centralizovane ugovore, CAN nije istražila tržište dolazeći u situaciju kada je primila cene ponuda kao što su došle, a da nisu imale stvarnu referentnu cenu.

Za CU – korišćenje mašina za fotokopiranje u zakup – CAN nije sprovela planiranje na osnovu CU o nabavci papira. Ovaj zadnji je imao samo godinu dana otkad je potpisan i kao takav njegovom sprovođenju se nije znao epilog. Štaviše, CAN nije kontaktirala korisnike ugovora da bi ih pitala da li trenutno imaju ugovorene ove usluge, i ako jeste, do kada? Kao rezultat CU o korišćenju mašina za fotokopiranje, kao i u prvim centralizovanim ugovorima, imao je manji napredak.

Kao i u prvim centralizovanim ugovorima, praćenje sprovođenja ugovora nije proizvelo nikakve efekte, jer su izveštaji EO-ova o sprovođenju novih centralizovanih ugovora, bili su još manjkaviji od ranijih izveštaja. Nedostatak veze između planiranja i realizacije za korisnike onemogućava utvrđivanje napretka, a posebno u slučajevima kada izveštaji o praćenju ne sadrže dovoljno detaljne podatke. Priznavanje samo realizovane količine do dana izveštavanja i nepriznavanje korisnika ugovora daje mogućnost korisnicima ugovora da izvršavaju narudžbine prekoračenjem granica koja su propisana zakonom i ugovorom, ili neispunjenjem postavljenog praga. S obzirom da većina izveštaja koje CAN prima od EO za ciljeve praćenja takvi (takav je bio izveštaj o nabavci mesa, izveštaj o mašinama za fotokopiranje i izveštaj korišćenju vozila u zakup), rezultira da CAN ima nedostatak saznanja o napretku sprovođenja ugovora.

Iako je CAN, kao i svaki ugovorni organ, oslobođeni odgovornosti za nabavku +/-30% ugovorene vrednosti/količine, kao rezultat situacije nastale usled pandemije Covid-19, u nedostatku ovih informacija, CAN neće biti u stanju da izvrši izmene i dopune CU-ova kako bi se prilagodila stvarnim potrebama korisnika ugovora.

CAN takođe neće biti u stanju da utvrđuje efekte, bilo pozitivne ili negativne, centralizovanih javnih nabavki, i shodno tome nastaviće da sprovede javne nabavke, čiji je efekat nepoznat.

Takođe i Ministarstvo za finansije, kao organ koji usvaja ili odbija centralizovane javne nabavke, neće biti u stanju da donese odgovarajuće odluke, zbog nedostatka pouzdanih informacija zasnovanih na činjenicama.

5 Preporuke

U cilju poboljšanja procesa centralizovanih javnih nabavki i što ekonomskog korišćenja budžeta, mi smo dali preporuke Centralnoj agenciji za nabavke, kao odgovorna organizacija za sprovođenje postupaka javnih nabavki i praćenje centralizovanih ugovora.

Preporučujemo Ministru finansija, Transfera i Rada da osigura da Centralna Agencija za Nabavke:

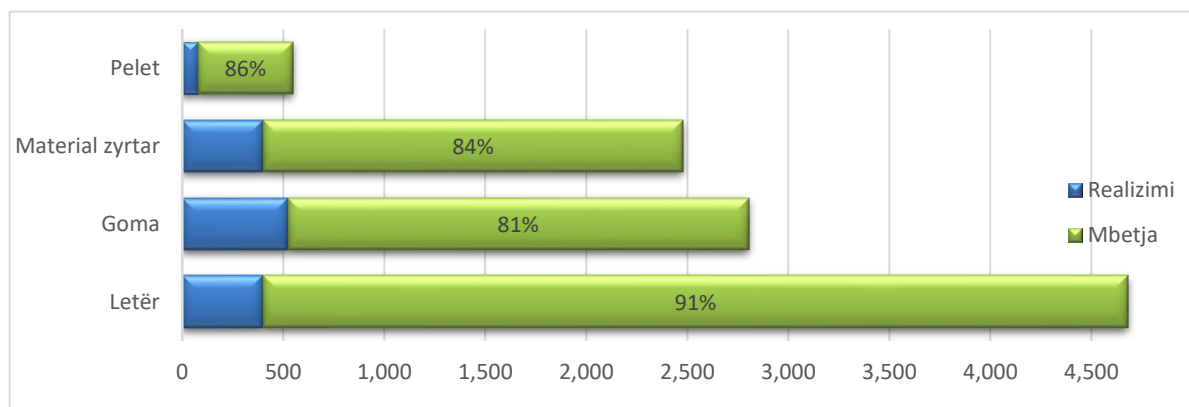
- Komunicira i formalno dokumentuje komunikaciju sa predviđanim korisnicima ugovora, kako bi se osigurala da njihove deklarisanе potrebe budu što realnije, zasnovane na analize iz istorijskih podataka i očekivane razvoje u budućnosti, i da one odgovaraju njihovim relevantnim budžetima;
 - Avancira istraživanje tržišta (analizu trenutnih i prethodnih ugovora) kako bi se osigurala da projekcija cena artikala bude tačna, i da će dovesti do boljeg planiranja aktivnosti javnih nabavki;
 - Avancira istraživanje tržišta (koliko je to moguće) kako bi utvrdila dostižne cene na tržištu, na osnovu kojih (u kombinaciji sa analizom cena prethodnih ugovora) određuje cene koje su prihvatljive za javnu nabavku velikih razmera, kao što su centralizovane javne nabavke;
 - Pre nego što počinje nove aktivnosti, posebno za javne nabavke koje se sprovode po prvi put, da sprovede analizu troškovi-prihodi, kako bi obezbedila dovoljne i odgovarajuće informacije na osnovu kojih će doneti odluku da li da počne sa aktivnostima centralizovanih javnih nabavki, ili ne;
 - Aktivno prati sprovođenje centralizovanih ugovora i da upoređuje njihovu realizaciju, u odnosu na ugovaranje, kako bi se osigurala da li se sprovedu pravilno, posledično da avancira korektivne aktivnosti. Posebno:
 - Obrazac izveštavanja da pruža relevantne i dovoljne informacije za analizu;
 - Osigurati da izveštavani podaci od strane EO budu tačni, kao i da traži od relevantnih menadžera da izveštavaju u vezi sa sprovođenjem ugovora, i zatim da usklade podatke strana; i
 - Traži od menadžera da izveštavaju bilo koje odstupanje od uslova ugovora, kako bi pružali mogućnost CAN-u da interveniše i da izvrši eventualna rešenja/ispravke.
 - Nakon sprovođenja svakog ugovora da sprovede analizu kako bi procenila prihode, eventualno dodatne troškove, koji su mogli nastati iz centralizovanih javnih nabavki i da ih upoređuju sa onima koji su bili očekivani na osnovu analize troškovi-prihodi.
-

Prilog 1 – Motiv revizije, kriterijumi revizije, metodologija i delokrug

CAN je sprovela tokom perioda 2015-2017, 16 aktivnosti centralizovanih javnih nabavki koje su rezultirale sa 35 ugovora, čija je ukupna vrednost dostigla preko 68 miliona evra. Za osam od ovih ugovora, ukupne vrednosti od blizu 26 miliona evra, izvršili smo reviziju i nalaze smo predstavili u izveštaju o reviziji „Vrednost za novac u centralizovanim javnim nabavkama – prvi deo“¹⁹, koji je objavljen u 2018. godini.

Izveštaj iz 2018. godine je identifikovao nedostatke u procesu planiranja i praćenja centralizovanih ugovora, koji su kao posledica predstavili rizik za nepostizanje vrednosti za novac. Najmanje četiri ugovora, od kojih su tri pojedinačne vrednosti od preko 2 miliona evra, bili na niskom nivou realizacije, da nisu mogli da dostižu prag od 70% ugovora, koji je propisan zakonom²⁰.

Grafikon 3: Realizacija centralizovanih ugovora 15.20 meseci nakon potpisivanja

Neispunjavanje ovog praga predstavlja rizik da ekonomski operatori tuže CAN/Ugovorne organe korisnike centralizovanih ugovora i da ostvaruju njihovo ugovorno pravo preko suda. U vreme kada smo mi utvrdili ovo stanje, sprovođenje centralizovanih ugovora je još uvek bila u toku, ostalo je 16 do 21 meseci do isteka, stoga smo procenili da postoji rizik nepostizanja vrednosti za novac. Kako bi procenili da li će se ovaj rizik ostvariti, treba čekati ispunjavanje ovih sporazuma ili istek njihovog roka do kraja 2019. godine.

Tokom perioda 2018-2019, Centralna agencija za nabavke zaključila je 51 ugovor za različite usluge, uključujući nabavku kancelarijskog materijala, nabavku goriva, usluga fotokopiranja, usluga čišćenja, nabavka putničkih vozila, transportnih usluga, vozila u zakup itd. ukupna vrednost ovih ugovora je preko 84 miliona evra.

¹⁹ http://www.zka-rks.org/wp-content/uploads/2018/05/RaportAuditimit_Vlera-per-para-ne-prokurimet-e-centralizuara.pdf

²⁰ Administrativno uputstvo br. 02/2015, o javnim okvirnim ugovorima, koje je stupilo na snagu 10/03/2015. <https://krpp.rks.gov.net/krpp/PageFiles/File/Udhezimet%20Adminis%202015/UA%202%202015%20per%20Kontrat%20Publike%20Kornize.pdf>

Delokrug revizije

Ova revizija je pokrivala period 2016-2019 i obuhvatila je:

- 1) Što se tiče prvog pitanja delokrug revizije je obuhvatio osam centralizovanih ugovora čiju smo reviziju izvršili prvo u periodu 2016-17, ukupne vrednosti od blizu 26 miliona evra;
- 2) Što se tiče drugog pitanja o naučenim lekcijama, izvršili smo reviziju četiri novih ugovora koje je CAN zaključila u periodu 2018-2019, čija je ukupna vrednost bila blizu 12 miliona evra ili preko 11% ukupne vrednosti zaključenih ugovora tokom ove dve godine.

Pristup reviziji/Kriterijumi revizije

Da bismo postigli cilj revizije, formulisali smo pitanja:

1. Da li je postignuta vrednost za novac u centralizovanim javnim nabavkama?
 - 1.1. Da li su korisnici ugovora izvršili nabavke u skladu sa potrebama koja su navedena u centralizovanim javnim nabavkama?
 - 1.2. Da li su cene nabavljenih proizvoda manje u odnosu na cene u samostalnim ugovorima?
 - 1.3. Da li su cene nabavljenih proizvoda približna sa tržišnim cenama?
 - 1.4. Da li je sprovedena pravilna procena prihoda i troškova od aktivnosti centralizovanih javnih nabavki?
2. Da li su pravilno korišćene naučene lekcije iz VzN (prvi deo) u novim centralizovanim javnim nabavkama?
 - 2.1. Da li su pravilno procenjeni mogući prihodi od novih aktivnosti centralizovanih javnih nabavki?
 - 2.2. Da li CAN pravilno prati sprovođenje ugovora?

Kriterijumi revizije:

Kako bismo jasno definisali šta podrazumeva pod „pravilno“ u gornjim potpitanjima revizije, primenili smo sledeće kriterijume koji proizilaze iz ZJN-a, Pravila i operativnog vodiča za javne nabavke, iz Administrativnih uputstava o centralizovanim javnim nabavkama, kao i od dobrih praksi:

- 1 Navedene količine u ugovoru su referentna tačka tokom korišćenja centralizovanih ugovora za postizanje vrednosti za novac, praga i plafona, koji su propisani zakonom, i koji treba da se poštuju;
- 2 Cene nabavke centralizovanim ugovorima treba da budu manje, u odnosu na cene pojedinačnih ugovora i na tržišne cene zbog ekonomije obima²¹ (ekonomskom operatoru se smanjuju troškovi

²¹ Sigma papers No. 47, str. 18, 56 i 63, Brief 20 Central Purchasing Bodies strana 4.

po jedinici proizvoda kada mu se povećava obim prodaje, shodno tome ima prostora za smanjenje cene);

- 3 Nakon sprovođenja ugovora CAN treba da sprovodi analizu za procenu prihoda i troškova koji su nastali od centralizovanih aktivnosti javnih nabavki, u odnosu na samostalne javne nabavke. U vezi s tim treba da dobije informacije (feedback) i od korisnika centralizovanih ugovora;
- 4 CAN, kao ugovorni organ, treba da dokumentuje pravilno potrebe za nabavkom ²², uspostavljanjem komunikacije ²³ sa budžetskim organizacijama koje su uključene u centralizovanim ugovorima. Podatke koje dobija od njih u vezi sa vrstom i količinom robe²⁴, odnosno u vezi sa njihovom projektovanom vrednošću, treba da potvrdi obezbeđujući Izjavu o potrebama i raspoloživosti sredstava²⁵ kojom Glavnim administrativni službenik i Glavni finansijski službenik relevantnih BO-ova potvrđuje još jednom da BO ima potrebu za odgovarajuću vrstu i količinu robe i da li je budžetirala dovoljno sredstva za to;

CAN takođe treba da sprovede istraživanje tržišta²⁶ analizirajući prethodne ugovore o nabavci iste ili slične robe, i uporedo s tim treba da sprovede istraživanje na terenu (ako je to moguće) kako bi se osigurala da ugovorna cena nije veća od tržišne cene;

CAN treba da sprovodi analizu kako bi utvrdila odnos između očekivanih troškova i prihoda od aktivnosti centralizovanih javnih nabavki u odnosu na samostalne javne nabavke. U ovom kontekstu, CAN treba da odabere odgovarajući postupak javnih nabavki, za robu zajedničke (uobičajene) potrošnje preporučuje se otvoren postupak dok je najprikladniji kriterijum za dodelu ugovora je „najniža cena“. Za robu koja ima troškove rada i održavanja primenjuje se kriterijum „ekonomski najpovoljnija ponuda“ koja je najprikladnija; i

- 5 CAN treba da prati napredak ugovora²⁷ pružanjem redovnih izveštaja o njihovom sprovođenju, i po potrebi, u slučaju da sprovođenje ne ide po planu, treba da kontaktira relevantne menadžere ugovora kako bi preduzela korektivne radnje.

Metodologija revizije

Na pitanja revizije odgovorili smo:

- Upoređivanjem nabavljenih količina sa planiranim količinama, kako bi utvrdili da li postoje supstancijalne razlike;

²² Zakon o javnim nabavkama, član 9. Određivanje potreba koje se trebaju ispuniti, tačka 1. i 2.

²³ Pravila i operativni vodič za javne nabavke, član 5. Planiranje javnih nabavki, tačka 5.19.

²⁴ Administrativno uputstvo (VRK) br. 05/2016 o sprovođenju centralnih procedura javnih nabavki, član 6. Obaveze ugovornih organa, tačka 3.

²⁵ Administrativno uputstvo (VRK) br. 03/2017 o izmenama i dopunama Administrativnog uputstva (VRK) br. 05/2016 o sprovođenju centralnih procedura javnih nabavki, član 4.

²⁶ Pravila i operativni vodič za javne nabavke, član 4. Opšte upravljanje postupcima javnih nabavki, tačka 4.2 pod c)

²⁷ <http://www.sigmaweb.org/publications/Public-procurement-Brief-11-2016-Albanian.pdf> strana 5. stav 1.

- Upoređivanjem cene određenog broja artikala u centralizovanim ugovorima (koji su sprovedeni u potpunosti) sa cenama pojedinačnih ugovora BO-ova (za najveće korisnike centralizovanih ugovora). Upoređivanje istih je izvršeno i tržišnim cenama (koliko smo imali mogućnost da obezbedimo);
- Procenom da li je CAN pravilno sprovedla uporedne analize prihoda i troškova od aktivnosti centralizovanih javnih nabavki. Ovde je obuhvaćeno i upoređivanje cena centralizovanih ugovora sa cenama prethodnih ugovora BO-ova koje su zaključili pojedinačno;
- Procenom da li je CAN pravilno izvršila procenu očekivanih prihoda od novih aktivnosti centralizovanih javnih nabavki (uključujući što tačniju identifikaciju potreba, istraživanje tržišta, projekciju vrednosti ugovora, smanjene troškove BO-ova za koje se sprovode centralizovane javne nabavke itd.);
- Analiziranjem aktivnosti javnih nabavki koje su sprovedene od strane CAN-a od objavljivanja tendera do zaključivanja ugovora (za uzorak koji je uspostavljen na nove aktivnosti javnih nabavki); i
- Analiziranjem izveštaja o praćenju koje je sastavila CAN o realizaciji ugovora.

Prilog 2 Uzorak centralizovanih ugovora

Osam ugovora čije smo revizije izvršili u 2017. godini i koji su imali rok do 2019. godine su:

1. Nabavka goriva;
2. Nabavka papira;
3. Nabavka kancelarijskog materijala;
4. Nabavka guma;
5. Nabavka drva;
6. Nabavka uglja;
7. Nabavka mazuta; i
8. Nabavka peleta.

Preostala četiri ugovora čije smo revizije izvršili su:

Naslov ugovora	Datum potpisivanja ugovora	Trajanje ugovora, u mesecima	Ugovorena vrednost €
Dugoročno korišćenje vozila u zakup, kat 3, Lot 2	27.03.2018	66	1,281,749
Usluge fotokopiranja na lokalni nivo, Lot I.	26.03.2019	66	357,500
Nabavka goriva (pregovarački postupak)	12.02.2019	36	4,795,690
Nabavka mesa i mesnih proizvoda Kategorija 1 Lot 1	19.11.2019	36	5,496,397
Ukupno			11,931,336

Prilog 3 Pismo Potvrde/Komentari Centralne agencije za nabavke kao i stavovi Nacionalne Kancelarije Revizije

Republika e Kosovës

Republika Kosova - Republic of Kosovo

Ministria e Financave, Punës dhe Transfereve

Ministarstvo za Finansije, Rada i Transfera - Ministry of Finance, Labor and Transfers

Agjencia Qendror e Prokurimit

Centralna Agjencia Nabavka / Central Procurement Agency

LETËR E KONFIRMIMIT

Për pajtueshmërinë e pjesshme me të gjeturat e Auditorit të Përgjithshëm për raportin “Vlera për para në prokurimet e centralizuara, pjesa e dytë”

Për: Zyrën e Kombëtare të Auditimit

Të nderuar,

Përmes kësaj shkrese, konfirmoj se:

- kam pranuar draft raportin e Zyrës Kombëtare të Auditimit për auditimin Vlera për para në prokurimet e centralizuara, pjesa e dytë (në tekstin e mëtejshëm “Raporti”);
- pajtohem pjesërisht me të gjeturat dhe rekomandimet dhe kemi komente për përmbajtjen e draft Raportit të cilat i gjeni nga faqja 2 e tutje në shtojcën; si dhe
- presim që komentet tona të analizohen nga ana juaj dhe të ndryshohen disa pika të draft raportit.
- brenda 30 ditëve nga pranimi i Raportit final, do t’ju dorëzoj një plan të veprimit për implementimin e rekomandimeve, i cili do të përfshijë afatet kohore dhe stafin përgjegjës për implementimin e tyre.

Z. Behxhet Rrakipi

Zv.Drejtor i Agjencisë Qendrore të Prokurimit,

Data: 17.06.2021, Prishtinë,

Nalazi / problemi	Slažemo se da / ne	Komentari BO-a u slučaju neslaganja	Stavovi NKR-a
<p>Pitanje 1: Stranica 4. Međutim, s obzirom da nisu svi artikli u centralizovanim ugovorima imali niske cene od cena relevantnih artikala u pojedinačnim ugovorima, Centralna agencija za nabavke nije obezbedila budžetske štednje nekim budžetskim organizacijama, naprotiv prouzrokovala im je dodatne troškove</p>	ne	<p>Procena ponuda tako da je cena svake stavke niža nego u prethodnim ugovorima bilo koje institucije u RKS nema pravni osnov. Dakle, to se ne može učiniti, jer nije zakonski dopušteno odbiti ponudu ako je cena predmeta viša od drugog predugovora, a takođe niste uzeli u obzir kretanje tržišnih cena. Kretanje tržišnih cena uvijek treba uzeti u obzir kada se uspoređuju dva identična ugovora u različitim periodima, to može imati pozitivan ili negativan uticaj na vrednost štednje kroz PU, ali treba uzeti u obzir.</p>	<p>Prema Pravilima i operativnim smernicama za javne nabavke, tačka 11.1.b. utvrđuje da odgovorni službenik za nabavke „obezbeđuje da se roba, usluge i radovi nabavljaju na najekonomičniji, efikasniji i efikasniji način“. Takođe, tačka 13.2, u predviđanju vrednosti ugovora, UA treba: „uzeti u obzir cene koje je objavio Zavod za statistiku Kosova i/ili druge zvanične indikativne cene (kao što su poreska administracija, carinarnica, trgovinska komora itd.) .); i/ili cene na lokalnom tržištu; i/ili cene prethodnih ugovora koje je potpisao isti ili drugi ugovorni autoritet; i/ili objavljene međunarodne cene; i/ili jedinične cene objavljene na veb lokaciji RKJN</p> <p>Ako bi se procenjena vrednost ugovora zasnivala na cenama prethodnih ugovora koje su potpisali drugi UA, bila bi niža i shodno tome obezbedili biste niže cene.</p> <p>Možda su postojale kretanja u ukupnom nivou cena. Niste dokumentirali ovo povećanje kako biste opravdali procenjenju vrednost ugovora na osnovu podignutih cena. Stoga zaključak NKR stoji.</p>
<p>Pitanje 2: Stranica 4.</p> <p>Ovaj oblik nabavke rezultirao je dodatnim troškovima od 105 hiljada eura za neke</p>	ne	<p>U mnogim slučajevima, u nacrtu izveštaja spominju se dodatni troškovi, a mi to ne prihvaćamo, jer ako se analizira vaš vlastiti izveštaj, rezultati pokazuju da CU donosi uštedu</p>	<p>Da bismo objektivno prikazali situaciju, pored prezentacije uštede proistekle iz centralizovanih</p>

budžetske organizacije jer su cene stavki navedenih u centraliziranim ugovorima bile više od cena odgovarajućih stavki u pojedinačnim ugovorima.		i nema smisla da isti ugovor donosi i uštedu i dodatne troškove.	<p>ugovora, predstavili smo i dodatne troškove, a korišćena metodologija je bila ista u oba slučaja.</p> <p>Naša analiza zaključila je da su štednje postignute za neke BO (većina), ali postoje i dodatni troškovi za neke druge BO (manji broj kao što je SSSK za papir, MO - gume, KSK za meso). U tu svrhu rade se preliminarne analize (prema ZJN 1.10. Zajedničke stavke - proizvodnja ili usluga koje zahtijeva jedan ili više naručilaca, za koje se najefikasnije i najisplativije korištenje javnih sredstava može postići razvojem. entralne, zajedničke ili konsolidovane nabavke. Stoga zaključak NKR stoji.</p>
<p>Pitanje 3: Stranica 5.</p> <p>Pored uštede od 477 hiljada evra, Centralna agencija za nabavke mogla je da uštedi i blizu 514 hiljada evra, kada bi se prilikom utvrđivanja procenjene vrednosti ugovora odnosila se na najniže cene pojedinačnih ugovora. Tako bi predviđena vrednost bila niža od one koju su utvrdili i pružili po najnižim cenama relevantnih artikala. Ovim bi ukupna štednja koja bi proizašla iz centralizirane nabave dosegla preko milion eura, što predstavlja preko 5% budžeta potrošenog na samo tri centralizirana ugovora.</p>	ne	Ne postoji pravni osnov da se ponude vrednuju na ovaj način. Međutim, ako kažemo da bi štednja u istom slučaju mogla biti blizu 514 hiljada eura, možemo izračunati koliki bi se proračun koristio kada bi se proizvodi koji su kupljeni centraliziranim ugovorima kupovali kod PU koji je imao najviše cene i štednja bi iznosila nekoliko miliona €, tako da ovaj izračun nije stvaran i nije tačan.	<p>Da bismo bili još jasniji, preformulisali smo dotični pasus da bismo pojasnili da je naglasak na procenjenoj vrednosti ugovora, a ne na oceni ponuda. Izračun štednje ostvaren od strane CAN već je urađen i naglašava se u izvještaju (477 hiljada eura). Uštedelo bi se dodatnih 514 hiljada eura da su svi kupljeni predmeti po najnižim PU cenama. Poenta je u tome da bi se boljom analizom - utvrđivanjem najnižih ostvarljivih preliminarne cena - i predviđanjem vrednosti ugovora na osnovu tih cena postigle bolje cene i štednje. Stoga zaključak NKR stoji.</p>
<p>Pitanje 4: Stranica 5.</p> <p>Nedostatak efikasnog nadzora sprečio je Centralnu agenciju za nabavke da</p>	ne	CAN provodi efikasan nadzor, a to dokazuje činjenica da su svi ugovori koje ste analizirali i koji su završeni uspešno zaključeni i ni za jedan od njih nisu predviđene kazne za CAN ili javne institucije.	<p>Nadzor je potreban za poboljšanje, kao što je navedeno na stranici 25:</p>

preduzme korektivne mere kada se ugovori nisu sprovodili kako je predviđeno.			<p>„U svrhu praćenja, CAN je izradio obrasce u Excel formatu, koje su ugovarači (EO) bili dužni popuniti i poslati CAN-u. Međutim, obrasci kao takvi sadrže veliku mogućnost pogrešnih registracija, pa prema tome podaci izvučeni iz takvih izvještaja možda neće biti potpuni i tačni. U tim izvještajima (npr. Snabdevanje službenim materijalom i snabdevanje gumama) otkrili smo da je dobavljač registrirao isti predmet po različitim cenama. Još jedna greška koju smo pronašli u ovim obrascima je ta da su korisnici ugovora registrirani pod različitim imenima, a zatim su organizacijske podjedinice korisnika ugovora predstavljene u izvještaju koji je dodatno zakomplicirao nadzor nad provođenjem ugovora. "</p> <p>Da je nadzor od strane CAN učinkovit, ne bi premašio vrednost ugovora o snabdevanje gorivom za 41% ili 11% dopuštene gornje granice. Stoga zaključak NKR stoji.</p>
<p>Nalaz 3: 3.1.4, stranica 25</p> <p>Razlog nedostatka pouzdanih rezultata primjene QC-a bio je nedostatak upotrebe odgovarajuće metode centralizirane analize nabave od strane CAN. U nedostatku ovih informacija, CAN je ponovio nedavno završene aktivnosti nabavke, ne znajući da li je vredno nastaviti sa centralizovanom nabavkom ili ne.</p>	ne	<p>Koje su činjenice koje nisu bile prave, a koje prave metode? Zajedno s revizorskim izvještajem trebali biste nam objasniti koje metode treba koristiti ako one koje mi koristimo nisu prikladne.</p> <p>Budući da je prema vama CAN ponovio aktivnosti nabavke bez analize, onda verujemo da ste analizu izveli na pravi način i trebali biste preporučiti nastavak ili ne postupaka koje ste analizirali.</p> <p>CAN ne ponavlja završene aktivnosti već vodi postupke prema kojima je to obavezno odlukama Vlade.</p>	<p>Kao što je navedeno u izveštaju, CAN nije izvršio analizu u vezi sa centraliziranim ugovorima koji su u potpunosti implementirani</p> <p>Za pouzdanu analizu treba uzeti u obzir referentne cene (pojedinačne ugovorne cene ili tržišne cene), podaci koje izvještavaju EO trebaju biti tačni (s kontrolama u aplikacijama za izvještavanje), stoga stoji zaključak NKR-a.</p>

<p>Nalaz 5: Stranica 32.</p> <p>Neadekvatno istraživanje tržišta dovelo je do toga da CAN, uprkos znatno većim količinama sadržanim u centraliziranom ugovoru, nije uspio ugovoriti povoljniju cenu od cena dobivenih s PU, barem za predmete za koje se očekuje da će se najviše kupiti i koji primaju glavninu izdataka.</p>	<p>ne</p>	<p>Ovo nije nalaz, ovo je mišljenje ili pretpostavka da činjenice nisu iznesene.</p>	<p>Kao što je navedeno u izveštaju, cena mesa sa CU viša od cene PU. Količina CU koja je iznosila 536,460 kg znatno je veća od količine PU od 18,000 kg, pa bi sama činjenica da je količina pomnožena trebala pružiti nižu cenu, uprkos porastu tržišne cene.(rast cene mesa nije zabeležen od strane CAN kada je utvrđena procenjena vrednost ugovora). Stoga zaključak NKR stoji</p>
<p>Nalaz 5: Stranica 33.</p> <p>CAN je dobio izvještaje od EO-a, ali oni nisu bili dobro dizajnirani, jer su sadržavali samo podatke o tome koji korisnik posjeduje ugovorena vozila i ništa što se odnosi na kilometražu vozila, servisiranje ili popravke vozila.</p>	<p>ne</p>	<p>Izvještaji su dizajnirani u skladu sa zahtjevima ugovora, dok pređeni kilometri ne odražavaju se u ugovoru i nisu navedeni u ugovoru, stoga nisu potrebni u izvještajima. Ako prema vašoj analizi protekli km ima značajan utjecaj, preporučite ga.</p>	<p>Ugovor je dizajnirao CAN, ako se kilometri ne odražavaju u ugovoru, CAN je odgovoran za njihovo uključivanje, tako da ne možete opravdati nedostatak podataka na osnovu ugovora. Kilometraže, međutim, imaju uticaj, jer ne postoji ekonomska razloga - nema vrednost za novac - ako vozilo se plaća blizu 33,000 eura, dok se vraćaju u vlasniku samo 55,000 kilometara, praktički nekorišten. Iznos od 33,000 eura ekvivalentan je nabavnoj cijeni vozila. Stoga zaključak NKR stoji.</p>
<p>Nalaz 6: Stranica 34</p> <p>Ako se ovaj trend upotrebe vozila nastavi, očekuje se da će do kraja ugovora (još 35 meseci) svako vozilo proći u prosjeku oko 150.000 kilometara, dok će biti manje od 6 godina, dok će do tada vozilo će se platiti na ime najma blizu 33.000 eura.</p>	<p>ne</p>	<p>Ovo nije nalaz jer je cena stanarine koja se plaća navedena u ugovoru i iznosi tačnu vrednost 497,96€/mesečno ili 32,865,36 € za 36 meseci. Iako se očekuje koliko kilometara treba proći, samo je vaše očekivanje. Ali objasnite nam značenje ovog navodnog vašeg nalaza.</p>	<p>Metodologija NKR u ovom izveštaju zaokružuje cifre kako bi se olakšalo čitanje.</p> <p>Očekivanje se zasniva na podacima iz proteklih 31 mjeseca, što znači blizu polovine ugovorenog perioda. Stoga zaključak NKR stoji.</p>
<p>Nalaz 6.2. Stranica 34</p>	<p>ne</p>	<p>U revizorskom izvještaju o održavanju i popravci službenih vozila koji je NKR objavio u junu 2015. godine preporučili ste ministru financija da koristi lizing kao najisplativiji način, to</p>	<p>Svrha ovog izveštaja je da predstavi situaciju i pruži dragocene informacije koje mogu poslužiti za</p>

U nedostatku takvog nadzora nad upotrebom vozila od strane CAN-a, bez oslobađanja korisnika CC-a od ove odgovornosti, može rezultirati nedostatkom informacija o tome treba li započeti novu aktivnost nabavke za ovu uslugu kada je važeći ugovor ističe		izvješće Analizirali smo prije početka postupka nabavke za iznajmljivanje vozila i eto vam nisu izračunali ili preporučili izračunavanje cena po kilometru. Na osnovu onoga što ste učinili tokom završetka izvještaja o reviziji, očekujemo da date preporuke o tome kako voditi ovu aktivnost nabavke? Koliko kilometara treba prijeći da bi se postigla vrednost za novac? Da li je jedini faktor pređenih kilometara koji treba izračunati? Kolika bi trebala biti procijenjena vrednost za posljednjih 1 km? CAN ugovor zasniva se na trajanju i plaćanje zakupnine je fiksno mesečno, ali ako ste donijeli zaključke koji bi se trebali temeljiti na prijednom kilometru, dajte nam preporuku i dostavite nam činjenice koje u budućnosti predložimo za razvoj ove nabave aktivnost zasnovana na pređenom kilometru.	poboljšanje trenutnog načina pripreme i sprovođenja centralizovanih aktivnosti nabavke. Nalazi vam daju pregled učinka CAN-a na koji treba da reši metode za unapređenje/poboljšanje performansi. Stoga zaključak NKR stoji.
Nalaz 7. Stranica 28 Glavni razlog ove situacije bio je nedostatak odgovarajuće komunikacije između CAN-a i potencijalnih korisnika ugovora.	ne	Sve institucije koje su dio tenderske dokumentacije u svim aktivnostima nabave koje vodi CAN, uključujući aktivnosti nabavke: "Upotreba vozila za iznajmljivanje " postaju dio tek nakon njihovog zahtjeva, a glavni razlog je neplaniranje odgovarajuće sa njihove strane i CAN nema nikakve veze sa ovom tačkom. Ovi nalazi nemaju nikakve veze sa CAN niti je komunikacija glavni uzrok.	CAN je komunicirao s institucijama, ali nije dobio uvjerenje da su se obvezale provesti svoj deo ugovora. Konkretni slučaj bio je CIK, koji je ubrzo nakon potpisivanja ugovora povučen zbog nedostatka sredstava. Nalaz, međutim, ima veze s CAN-om, jer da je CAN na vreme utvrdio nemogućnost CIK-a da provede ugovor, CAN ga uopće ne bi uključio u centralizirani ugovor.
Nalaz 8: 3.1.3, strana 23. U gornjoj tabeli vidimo da je cena koju je postigao CAN bila niža od prosečne tržišne cene koju je utvrdio KAS, međutim ova promena za svaku godinu bila je značajno smanjena, sa 9% u prvoj godini primene ugovora. Centralizovano na samo 2% u posljednjih godinu dana. Međutim, CAN cena temeljila se na berzi	ne	Ovo smanjenje razlike treba analizirati, jer se cena PU nije menjala tokom ove 3 godine, u ovom slučaju treba analizirati šta se dogodilo u cenama koje je objavio KAS. Smatramo da bi podatke koje je objavio KAS trebalo detaljnije analizirati jer postoje neki neredovni pokreti koji to dokazuju. Evo nekoliko činjenica: U januaru 2019. cena 10ppm dizela izračunata u proizvodnji bez lokalne tarife iznosila je 0,4540€/litra + 0,36 akcize + 18% PDV-a = 0,9605€/litra (ova cena ne uključuje troškove kao što su transport ili premija), dok je u februaru 2019. cena dizela od 10 ppm iznosila 0,4880 € / litra + 0,36 + 18% = 1.0006 €, ovdje vidimo da bez uključivanja bilo kakvih troškova razlika iznosi 0,04 € po litri (kada se uračunaju	KAS je javna institucija čije podatke uzimamo zdravo za gotovo i ne osporavamo ih kao takve. Pored toga, štednje koje smo utvrdili odnose se na PU korištenih od strane BO-a, a ne na tržišne cene. U izvještaju smo predstavili samo razliku između cene CU-a i tržišne cene koja se očekuje ne samo kod centralizirane nabave već i kod svake javne nabave. Mi nismo utvrdili nivo štednje koji proizlazi iz ove razlike. Đto više, CAN je prihvatio cene (ponude) za veleprodajne količine, dok je cena koju je izvestio KAS maloprodajna cena. Stoga zaključak NKR stoji.

<p>i premijska cena nije varirala tokom godina provedbe ugovora.</p>	<p>troškovi ova razlika se povećava jer se PDV dodaje nakon dodavanja cijeni troškova prijevoza i premije) dok je u cenama objavljenim od strane KAS-a ovdje cena januara 2019. ista je kao i februara 2019., cene su 1,09€/litar za oba mjeseca, dok su u PU cene januar - 1,0464€/litar i februar - 1,0864€/litar, što je razlika narušena kretanjem cena u EU rzen international. Takođe možemo analizirati i druge mjesece, kao što je slučaj u februaru 2017. godine kada je cena bila sa PU 1,0232 €/litar, a u sljedećem mjesecu martu 2017. godine bio je popust veći od 0,03 €/litar, jer je cena bila 0,9917 € / litar, dok u cenama koje je objavio KAS u ova dva meseca nema kretanja cena, za ova dva meseca cena je 1,02€/ litar. Od oktobra 2018. do novembra 2018. došlo je do smanjenja cena sa PU za preko 0,07 € / litar, u oktobru 2018. cena je bila 1,1833 € / litar, a u novembru 2018. cena je bila 1,1104 € / litar dok je u objavljivanju cena KAS-a u ovim dva mjeseca cena je bila 1,20€/litar. Na osnovu ovih analiza vidimo da je problematično što se poređenje cene PU sa cenama koje je objavio KAS smatra poređenjem sa tržišnim cenama, ovdje mogu utjecati mnogi faktori, ali sve dok nismo tačno informirani kako da izračunamo cene KAS ne može da donese zaključke zašto je došlo do ovih nepravilnih kretanja cena dizela. Imajte na umu da je ovaj ugovor sklopljen sa institucijama na centralnom nivou, od kojih je većina u Prištini, tada morate izračunati tržišnu cenu u Prištini.</p> <p>Poređenje s maloprodajnom tržišnom cenom je moguća u bilo koje vreme. U stvarnom vremenu možemo izračunati bilo kojeg datuma koja bi bila razlika između tržišne cene i cene ovog ugovora, kao za ilustraciju Izračunali smo/ uporedili s cenom 08.04.2021, s ovim datumom maloprodajna cena iznosila je 1,07€ po dizelu (kao dokaz nalazimo u prilogu fiskalnog kupona, ne radi se o dizelu „Premium“ ili „plus“, i ovu cenu možete potvrditi), ako izračunamo cena berze, a ako koristimo tablicu izračuna cena koja je bila u ovom ugovoru,</p>	
--	---	--

		tada bi cena 08.04.2021 s ovim ugovorom bila 0,9474 €/litar što je 0,1226 €/litra ili blizu 13% jeftinije.	
<p>Nalaz 9: stranica 19.</p> <p>Poređenje ugovora o CAN za isporuku papira otkrilo je da je CAN ugovorio više cene od onih koje su postigle KP, Sekretarijat Sudskog saveta Kosova (SSKS) i Poreska Administracija Kosova (PAK). tri najveća korisnika ugovora. Pored toga, Ured premijera (KP) i PUS imali su niže cene u svojim pojedinačnim ugovorima. Ovih pet korisnika dobilo je preko 55% ukupne količine A4 papira ovog ugovora, a pet zajedno sa centraliziranim ugovorom koštalo ih je 27.856 eura skuplje.</p>	ne	<p>U prvom delu Izveštaja o reviziji učinka - Vrednost novca za centralizovanu nabavku u 2018. godini u analizi ugovora o snabdevanju papirom naveli ste da je kosovska policija kupila papir A4 po ceni od 5,5 € / novi (grafikon 1 - stranica 17), dok ste u nacrtu izveštaja koji ste sada poslali spomenuli da je KP kupila papir A4 po cijeni od 2,26 € / novi. Molimo proverite ove informacije i razjasnite šta se ovdje dogodilo? Šta se podrazumijeva pod ovim kretanjem cena? Koju cenu treba uzeti za poređenje sa PU?</p> <p>Ako uzmemo za analizu cenu PU za KP koju ste stavili u prvi dio izveštaja, tada je štednja prikazana u obliku nacrta izveštaja u Tabeli 9 veća od 300.000 € ili tačno 308,842,70 €, takođe ako uzmete u prosjeku između ove dvije cene koje ste naveli za KP, tada imamo cenu od 3,94 €/komad, a štednja u odnosu na PU prema tabeli 9 je preko 150,000€. Ovdje se primjećuje da je vrlo važno koji se podaci uzimaju u obzir, stoga ne možete dobiti samo jednu vrednost određenog ugovora institucije. Vrlo je važno dostaviti nam podatke o ova dva ugovora o KP na koja ste se pozivali, u kojoj su mjeri ugovori zaključeni? Kakav su to ugovor bili? Možete li nam poslati ova dva ugovora da ih vidimo?</p> <p>U analizi nacrta izveštaja nedostaje usporedba s uzimanjem u obzir tržišnih cena da su cene papira utvrđene na međunarodnom nivou, mogu se naći različiti podaci o cijeni papira u različitim zemljama Evrope, a prilika je i web stranica www.statista.com (https://www.statista.com/statistics/613749/average-price-for-din-a4-paper-in-selected-countries-europe/) ovdje</p>	<p>U prvom izvještaju podnosi cena KP 5,5 €/porast (ali približni godišnji iznos bio je 30 Risa i bio je A4 papir 80 g / m2 u boji) i naknadni ugovor iz 2016. godine, koji je priložen uz ugovor o centraliziranom, s kojim je 30.000 inovacije su ugovorene, imale su cenu od 2,26 € po inovaciji. Stoga zaključak NKR stoji.</p> <p>Kao što smo gore spomenuli, prvi izveštaj PU za KP imao je samo 30 risa papira i obojio ga. Vaša usporedba nije dosledna jer je cena KP-a za sledeći ugovor bila 2,26 a ne 5,5 evra i naša analiza je na osnovu naknadnog ugovora KP-a koji je zaključen u vreme kada je KC bio u primeni.</p> <p>PU koje smo pomenuli imaju znatno manje količine od PU i imali su niže cene. Ugovori mogu biti dostupni AU-ima dok mi smo vam predstavili i dali brojeve ugovora. Stoga zaključak NKR stoji.</p>

		<p>možemo pronaći cene papira u 2014. godini u zemljama Evrope u kojoj su i neke zemlje iz naše regije.</p>	
<p>Pitanje 5: Stranica 36</p> <p>Na osnovu naše analize zaključili smo da nabavke za centralizirane ugovore nisu pravilno planirane. To je bilo uglavnom zbog toga što su potrebe navedenih korisnika ugovora precijenjene. CAN nije formalno verifikovao njihove izjave kroz Izjavu o potrebama i dostupnosti sredstava koja služi kao sredstvo kontrole u bilo kojoj javnoj nabavi, čak i u nabavkama male vrednosti, ali nije korišten u slučaju centralizirane nabave, gdje ugovori vrijede milioni eura. Kao rezultat toga, četiri centralizirana ugovora nisu izvršena prema ugovoru ili su čak dostigla zakonski prag od 70% ugovorene vrednosti. Međutim, neprovođenje ovih ugovora na očekivanom nivou nije imalo nikakvih finansijskih posljedica za CAN niti za korisnike centraliziranih ugovora (CC) jer je CAN postigao prijateljske sporazume s EO-ima.</p>		<p>Glavni zaključak ovdje je zadnji paragraf, ovo se odnosi na cilj revizije i postizanje vrednosti za novac, jer ste u prvom dijelu revizije utvrdili da će CAN oštetiti budžet za preko 2 miliona eura, ali to nije desiti se</p> <p>Iako je u nekim slučajevima istina da je teško precizno planirati potrebe, posebno za dugoročne ugovore, ali ipak bi ovi nalazi trebali biti upućeni institucijama koje nisu dobro isplanirale svoje potrebe i ni na koji način nisu pronađene za CAN, osim ako imamo slučajeve kada je CAN kriv, jer su planovi CAN-a za njegove potrebe vrlo razumni i nemaju odstupanja u svojoj izvodljivosti.</p>	<p>Kako smo pomenuli u ovom izvještaju, CAN kontaktirao i sklopio "prijateljski sporazum" nakon što Nacionalna Kancelarija REvizije, u prvom izvještaju upozorila na moguće posledice.</p> <p>Prema RRUOPP - 8.1 CA će pokrenuti aktivnost nabave tek nakon što provede formalnu procjenu potreba, zašto je tačno potrebna nabavka. Svrha preliminarne procjene potreba je osigurati da se vrše samo tačne i potrebne nabavke, te izbjeći neefikasne nabavke i osigurati da slučajevi koji udovoljavaju tim potrebama ne budu dostupni ni od jednog drugog javnog tijela.</p> <p>Izjava o potrebama mogla je poslužiti kao pokazatelj da će bilo kojoj instituciji, u ovom slučaju CIK-u, vozila biti potrebna samo na kraće vreme da izjava sadrži podatke o planiranim kilometražama. Kao što smo spomenuli u izvještaju, Izjava o potrebama služi kao sredstvo kontrole u bilo kojoj javnoj nabavi, čak i kod nabave male vrednosti, i kako je ne koristiti u slučaju centralizirane nabave, gdje su ugovori vrijedni milioni eura, a posledice mogu biti višestruko veće nego kod pojedinačnih nabavki. Stoga zaključak NKR stoji.</p>
<p>Pitanje 6: Stranica 36.</p> <p>Sljedeći aspekt planiranja nabavki koji nije pravilno izveden bilo je neadekvatno istraživanje tržišta. CAN nije uzeo u obzir</p>	ne	<p>Ne slažemo se s ovim zaključkom jer je CAN proveo istraživanje tržišta i rasprave / sastanke na podacima od institucija koje su zatražile takve proizvode za svaku aktivnost nabave kada se aktivnost provodi prvi put i za buduću aktivnost kao osnovnu kao</p>	<p>Istraživanje je bilo manjkavo, kao i analiza, jer niste uzeli u obzir analizu pojedinačnih ugovora CA-a.</p>

pojedinačne ugovore korisnika centraliziranih ugovora, niti je proveo adekvatno istraživanje tržišnih cena, potpuno ga ignorišući kao korak u procesu. Kao posljedica toga, došlo je do nekih centraliziranih ugovora koji sadrže neke predmete po višim cenama u odnosu na cene nezavisnih ugovora. To znači da CAN nije u potpunosti ostvario svoj potencijal štednje.		preliminarni ugovori i takođe tržište istraživanje zajedno s diskusijama sa jedinicama potražnje. Takođe, vaša pretpostavka da „potencijal za uštedu“ nije ostvaren samo je pretpostavka zasnovana na nekim hipotezama koje se ne mogu zakonski ostvariti, jer to nije zakonski dozvoljeno.	To je, pored nas, utvrđeno u izveštaju „Tehnička pomoć za podršku sprovođenju reformi upravljanja javnim finansijama na Kosovu“ gde je na stranici 4 navedeno „.... glavno područje koje treba poboljšati je detaljno istraživanje tržišta za odrediti dubinu i konkurentnost potencijalnih nacionalnih, regionalnih i međunarodnih dobavljača “i, CAN vjerovatno pruža vrednost za novac, ali to se može poboljšati dubinskim istraživanjem tržišta i određivanjem referentnih cena. “ Stoga zaključak NKR stoji.
Pitanje 7: Stranica 36. Upoređujući cene tri PU-a u ukupnoj vrednosti od 19,152.835 eura, sa stavkama pojedinačnih ugovora (PU) koje smo uspjeli uporediti, ispostavilo se da je ukupna ostvarena štednja 477.510 eura, dok je uzrokovala dodatne troškove od 104.490 eura .	ne	Prema nama, ovo je netačno jer štednja od ova tri ugovora prema vašoj analizi iznosi 477.510 €, dok kada postoje štednje ne mogu biti dodatni troškovi, iako u budućnosti daljnjim unapređivanjem centraliziranih ugovora štednja se može povećati, ali nikako znači da ugovor može istovremeno imati dodatne štednje i troškove.	Ne bi bilo pošteno reći da PU postigao štednje samo kada se zna da postoje BO koji imaju PU sa nižim cenama od cena CU-a. Stoga zaključak NKR stoji.
Pitanje 8: Stranica 36. Što se tiče isporuke papira, centralizirani ugovor donio je uštedu nekim korisnicima - ukupno 27,178 eura, a nekima dodatne troškove, ukupno 27.856 eura. Ukupno je	ne	Čak i u institucijama koje ste uzeli za poređenje imamo određene neizvesnosti, jer ako uzmemo za analizu cenu PU KP koju ste stavili u prvi deo izveštaja, štednja predstavljena prema nacrtu izveštaja u tabeli 9 iznosi preko 300.000 € ili tačno 308.842,70 €, takođe ako uzmemo prosjek između ove dvije cene koje ste naveli za KP, tada imamo cenu od 3,94 € / novo, a štednja u odnosu na PU prema Tabeli 9 je preko 150	Prvi izvještaj podnosi cena je 5,5 KP / ris (ali približni godišnji iznos bio je 30 Risa i bio je A4 papir 80 g / m2 u boji). Naknadnim ugovorom KP zaključenim 2016. godine - iste godine kao i CC koji je zaključio CAN - ugovoreno je 30.000 novih papira po cijeni od 2,26 € po novom. Stoga zaključak NKR stoji.

ovaj PU donio 678 eura dodatnih troškova za količine koje smo analizirali.		000 €. Postoji velika razlika u cenama PU i za to morate procijeniti kada ovi ugovori su zaključeni sa tržišnim cenama u to vreme.	
<p>Pitanje 9: Stranica 37.</p> <p>Dok bi se 544.306 € štednjelo kada bi se celokupna količina isporučena sa centralizovanim ugovorima kupila po najnižim cenama pojedinih predmeta u svakom pojedinačnom ugovoru. Ušteda od 317.543 eura koja bi se ostvarila da je ugovorena cena goriva (premije) u PU jednaka cijeni predugovora CAN, zatim štednja od 75.247 eura koja bi se ostvarila da je papir A4 isti cena pojedinačnog ugovora Sekretarijata Sudskog saveta Kosova i 151.516 evra bi se štedjele da su cene određenih predmeta službenog materijala iste kao niže cene pojedinačnih ugovora.</p>	ne	<p>Slažemo se da centralizirani ugovori donose uštedu, jer se tako nešto vidi u analizama koje je proveo CAN, ali i u analizama GIZ-a koje financira Europska unija. Ali ne možete zaključiti koliko su štednje ispravne kada niste analizirali sve stavke, to znači da niste analizirali sve ugovore (ovdje Ne prejudiciramo rezultat ako će svi ugovori biti analizirani u cijelosti), to je također Vrijedno je spomenuti da CA ne može odrediti cenu po kojoj će ponuditi EO u različitim vremenima i okolnostima i ne može eliminirati EO ako nude više cene u bilo kojoj stavci nego u prethodnim ugovorima, ali ipak je ponuda u cjelini niža od tržišne cene, ali u svakom trenutku CAN vodi računa da cene budu na ili ispod tržišnih cena. Kao dokaz ovdje imate da nijedan PU u cjelini nema veće cene od tržišnih ako imate druge podatke, priložite ih.</p>	<p>Utvrđena ušteda zasniva se na metodologiji objašnjenjima u aneksu izveštaja gde se kaže da se cene određenog broja centralizovanih (u potpunosti primenjenih) stavki ugovora upoređuju sa cenama pojedinačnih ugovora BO (za većinu korisnika). veliki centralizovani ugovori). Poređenje istog izvršeno je i sa tržišnim cenama (koliko smo uspjeli da pružimo);.</p> <p>Stoga zaključak NKR stoji.</p>
<p>Pitanje 10: Stranica 37.</p> <p>Uštede, odnosno dodatne troškove uzrokovane centralizovanu nabavku, bilo u odnosu na PU ili tržišne cene, nisu bile poznate CAN jer je CAN, u odsustvu od podataka na osnovu adekvatnih istraživanja tržišta, nije učinio komparativnu analizu da biste saznali da li je vrijedi nastaviti s centraliziranom nabavom ili ne.</p>	ne	<p>CAN vrši analizu PU-a i objavljuje na web stranici CAN-a, a mi smatramo da su te analize neadekvatne jer ih provode i vanjske strane (GIZ) i evidentiraju da je postignuta vrednost za novac i ako ih smatrate neadekvatnim onda biste trebali navesti svoj obrazac kako je analiza adekvatna. Iako je čak i u vašem izvještaju u cjelini postignuta vrednost za novac.</p>	<p>CAN je analizirao pet centralizovanih ugovora koji su bili u toku, dok je broj centralizovanih ugovora koje CAN nije analizirao znatno veći.</p> <p>Stoga zaključak NKR stoji</p>

<p>Kao i u prvim centraliziranim ugovorima, CAN nije provodio analizu troškova i koristi koja bi obično trebala prethoditi odluci o pokretanju centralizirane nabave. Na osnovu zaključka izvedenog iz analize, trebalo bi donijeti odluku hoće li se nastaviti s centraliziranom nabavom ili ne. U nedostatku ove analize, CAN nema saznanja o učinku koji je postigla centralizirana nabava i shodno tome nema saznanja da li je postignuta vrednost za novac ili nije.</p>			
<p>Pitanje 11: Stranica 37.</p> <p>Za PU - opskrbu mesom, isto kao i za prve centralizirane ugovore, CAN nije istraživao tržište dostižući situaciju kada je prihvatio ponuđene cene onako kako su dolazile, a da nije imao stvarnu referentnu cenu.</p>	ne	<p>Ovaj zaključak je netačan jer je CAN izvršio istraživanje tržišta i komunicirao sa jedinicama koje su zatražile tokom utvrđivanja prognozirane vrednosti, ovdje možete vidjeti podatke objavljene od strane KAS koje ste koristili za analizu opskrbe gorivom i za procjenu da li je predviđena vrednost je bila tržišna vrednost, da bi se postigla ta vrednost procjenjivale su se tržišne cene i to nije bila slučajnost, dok smo u ugovoru postigli niže cene od tržišnih, što znači da je postignuta vrednost za novac.</p>	<p>Za ugovor o snabdevanje mesom niste nam pružili nikakve dokaze da ste proveli bilo kakvo istraživanje tržišta. Ugovore s kojima smo upoređivali cene CU-a izravno su osigurali od korisnika CU-a.</p> <p>Stoga zaključak NKR stoji</p>
<p>Pitanje 12: Stranica 38.</p> <p>Iako su CAN, kao i bilo koji javni naručitelj, oslobođeni odgovornosti da se opskrbe sa +/- 30% ugovorene vrednosti / količine zbog situacije izazvane pandemijom Covid-19, u nedostatku ovih informacija CAN-neće moći izmijeniti CU kako bi odgovarao stvarnim potrebama ugovornih korisnika.</p>	ne	<p>Ovdje imamo vrlo nejasno što ste spomenuli. Okvirni ugovori koje ste revidirali raskidaju se i ne mogu se dopunjavati , dok su dugoročni ugovori za upotrebu fotokopija i ugovori za iznajmljivanje vozila dugoročni, a ne okvirni ugovori. Stoga ovaj zaključak Smatramo da ga treba ukloniti iz izvještaja jer se više ne odnosi na revidirane ugovore.</p>	<p>Ovaj stav se odnosi na praćenje ugovora koji su u toku i na njihove izmene i dopune po potrebi zbog uticaja pandemije.</p> <p>Stoga zaključak NKR stoji</p>

<p>Pitanje 13: Stranica 38.</p> <p>Takođe, CAN neće moći utvrditi efekte bilo pozitivnih ili negativnih centraliziranih nabavki i shodno tome nastaviti će provoditi nabavke čiji je učinak nepoznat.</p>	<p>ne</p>	<p>Umesto toga, CAN je u stanju primijetiti učinke centraliziranih ugovora, a ovi nalazi se podvrgavaju analizi CAN-a za centralizirane ugovore sadržane na web stranici CAN-a, a vrši ih CAN, ali i vanjske strane, a takođe i iz revizorskih izvještaja.</p>	<p>CAN je analizirao i objavio izvještaj u kojem je predstavio "uštedu" za pet ugovora, dok je broj centraliziranih ugovora mnogo veći. Nadalje, upoređeni su ukupni troškovi i način na koji se izračunavaju štednje nije uverljiv jer ste usporedili procenjenju vrednost s ugovornom cenom. Bilo koji UA, čak i uz pojedinačne nabavke, može imati ugovornu cenu nižu od procenjene vrednosti ugovora.</p> <p>Stoga zaključak NKR stoji.</p>
<p>Pitanje 14: Stranica 38.</p> <p>Čak i Ministarstvo finansija, kao tijelo za odobravanje ili ne centraliziranu nabavu, neće moći donijeti odgovarajuće odluke u nedostatku pouzdanih i na činjenicama utemeljenih podataka.</p>	<p>ne</p>	<p>Ovo nije zaključak, ali je neutemeljena pretpostavka jer MFPT predlaže Vladi listu predmeta za zajedničku upotrebu nakon prijedloga ZPP-a, prijedlog koji ZPP podnosi prema prijedlogu radne skupine koja se temelji na planovima CA i njihovi zahtjevi ionako prije odobrenja MFPT-a, a također Vlada provodi vlastitu analizu, tako da se ova vaša pretpostavka čini neutemeljenom i pogrešnom.</p>	<p>Svaka odluka mora se zasnivati na potpunim i tačnim informacijama u slučaju CU-a, budući da izvještaji o implementaciji ugovora nisu analizirani zbog nedostatka nadzora, informacije su manjkave. Stoga se predlozi CAN-a za PFMT ne bi zasnivali na adekvatnoj analizi. Stoga zaključak NKR stoji.</p>

<p>Pitanje 15: Stranica 39. preporuka</p>		<p>Što se tiče preporuka iz nacrtu izvještaja, CAN će ih sve uzeti u obzir, ali na osnovu onoga što ste učinili u ovom izvještaju, analizirali ste neke centralizirane ugovore. Smatramo da biste trebali dati preporuke na osnovu postignuća ili ne vrednost za novac bilo da se centralizirane procedure trebaju razviti u budućnosti ili ne za ugovore predstavljene u izvještaju.</p>	<p>Revizije učinka preduzete od Nacionalne kancelarije revizije predstavljaju objektivne i pouzdane preglede, koji ocenjuju da li vladine radnje, sistemi, operacije, programe, aktivnosti ili organizacije deluju u skladu sa principima ekonomičnosti, efikasnosti i delotvornosti i da li ima mesta za poboljšanje.</p> <p>Odluka o tome da li će se razviti centralizovane nabavke zavisi od CAN-a. Analiza i preporuke predstavljene u ovom izveštaju mogu poslužiti kao polazna osnova.</p>
---	--	---	---